

Lykketoft (S):

Som det er fremhævet af adskillige ordførere allerede, er formålet med dette beslutningsforslag alene at få sat en tidsfrist for regeringens arbejde med at udarbejde sit udspil til en fondsbeskatningslov og fastlægge, at det i hvert fald skal være på det grundlag, som betænkningen om fonde har fastlagt. Det betyder, at der skal komme et forslag i den kommende samling, og at det skal være et forslag, der indebærer en form for aktieselskabslignende beskatning, der i det mindste inddrager renteindtægter og i et vist omfang også udbytter. Det er der nemlig enighed om i fondsudvalgsbetænkningen.

Men derudover vil det selvfølgelig være nødvendigt for regeringen som for andre partier at tage stilling til en række af de spørgsmål, der er uenighed om i udvalgsbetænkningen. Det gælder afgrænsningen af og eventuelle særlige regler for almennyttige fonde eller uddelinger til almennyttige formål, det gælder behandlingen af gaver, det gælder fradrag for udlodninger og en række andre spørgsmål.

Det, vi beder om, det, vi ønsker, er en folketingsbeslutning, der pålægger regeringen, at regeringen i den kommende samling kommer med sit udspil på disse områder. Så må vi andre komme med vore ændringsforslag.

Jeg kan sige, at socialdemokratiet i hvert fald, ligesom det er tilkendegivet fra SF og VS, ønsker en ikrafttræden så vidt muligt med virkning fra 1984.

Ministeren siger, at betænkningen ikke giver noget grundlag, og spørger, om man vil lovgive ud i den blå luft. Lovforslag kan man da sagtens gå i gang med at overveje. Regeringen og regeringspartierne kan gøre deres principielle stillingtagen op til de spørgsmål, der ikke er et entydigt bud på i betænkningen. Det eneste, man ikke kan færdiggøre allerede i sommer i skattedepartementet, er bemærkningerne til det lovforslag, fordi der kan være enkelte ting til bemærkningerne, som man ikke statistisk har fået belyst, før registreringen er lavet.

Men ønsket om en beskatning af fonde udspringer jo ikke af en målsætning om et bestemt ekstra provenu i statskassen. Ønsket om en beskatning af fonde udspringer af, at der bør være en mere ensartet behandling af de forskellige selskabsformer, institutioner,

personer, som driver en virksomhed, at det skattemæssige resultat ikke skal være vanvittigt forskelligt, alt efter hvilken organisationsform man vælger. Det er derfor, der ønskes en fondsbeskatningslov. Derfor kan der principielt tages stilling til, hvordan en fondsbeskatningslov skal se ud, både fra regeringens side og såmænd også fra andre partiers side, længe før man får en registrering frem.

Det var de bemærkninger, jeg ville gøre til ministeren om den blå luft. Jeg synes ikke, det er en rimelig argumentation, for det er et meget principielt spørgsmål, der her skal behandles, og det er fuldt ud muligt at bruge sommeren til at gøre sin stilling til det op.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet til kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 11.52

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Ingen bad om ordet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 151:

Forslag til lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner.

(Fremsat 10/2 83).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 152:

Forslag til lov om ændring af lov om statshospitalernes overførelse til amtskommunerne, lov om hovedstadsområdets kollektive personbefordring og merværdiafgiftsloven. (Ændret tilskudsregulering).

(Fremsat 10/2 83).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

Der har hele tiden været enighed mellem socialdemokratiet og de nuværende regeringspartier om de systemer, der gælder for den kommunale udligning og for statens tilskud til kommuner og amtskommuner. Det er en værdifuld enighed, og derfor er det meget beklageligt, at regeringen på forhånd har gjort enighed helt umulig ved at gøre den nye voldsomme beskæring af bloktilskudene på 3 mia kr. i 1984 til en del af forslaget.

Regeringen ved, at vi under ingen omstændigheder vil være med til en ny voldsom overvæltning på kommunerne og de kommunale skatteydere eller til den stærke stigning i arbejdsløsheden, som usvigelig sikkert vil følge. Vi mener, at det er hovedløst og uden fornuft, især når det samtidig foreslås, at skatteydere, fattige som rige, skal have i alt 2,3 mia kr. udbetalt som et lille tilskud på 300 kr. hver både til sommerferien og til julefesten. Det er en hån imod de 15.000 mennesker, der skal smides ud i arbejdsløshed i kommuner og amtskommuner, og imod de 600.000-700.000 mennesker, arbejdsløse, syge, vejrslagsramte og børnefamilier, der bærer forholdsvis langt den største byrde ved regeringens såkaldte genopretningspolitik. Det er i realiteten dem, der kommer til at betale for regeringens stemmekøbte politik. Det betragter vi som asocialt, som urimeligt og i skærende modsætning til, hvad vi hidtil i dette land har anset for at være retfærdig og medmenneskelig politik.

Vi vil derfor allerede her under førstebehandlingen foreslå, at beskæringen af bloktilskuddene tages ud af lovforslaget og gøres til et selvstændigt forslag.

Vi havde ventet, at indenrigsministeren ved dette lovforslags fremsættelse, hvor der vel efterhånden i regeringen må være nogen klarhed over de samlede virkninger af de mange omlægninger og indgreb i den kommunale økonomi, som man har foreslået, havde givet en samlet vurdering af virkningerne, så vi her i tinget og befolkningen kender helheden. Det er ikke sket, og det beklager vi.

En sådan samlet vurdering af de store beskæring af bloktilskuddene, af omlægningerne til bloktilskud, bl.a. på det sociale område, af overvæltningen af erhvervslivets ejendomsskatter på resten af befolkningen, af den ændrede byrdefordeling og en del andet er en nødvendighed for, at folketingets arbejde på hele dette vigtige område kan gøres forsvarligt. Det er også én af en række betingelser for, at man kan vente socialdemokratiets medvirken til nogen del af det samlede komplekse af omlægninger og beskæring.

Finansieringsudvalget har gjort et godt og teknisk dygtigt arbejde; det faglige grundlag for de rigtige beslutninger er derfor på de fleste områder til stede. Derimod kan der flere steder sættes spørgsmålstegn ved, om ministeren og den øvrige regering – og det er vel især den konservative del af den – har brugt dette fagligt gode materiale til at træffe gode og rigtige politiske beslutninger om kriterierne og deres vægt, om udligningsgraden mellem rige og fattige kommuner og andet. Det vil vi nøje se på i udvalget.

Vi synes nemlig, at der nogle steder er temmelig uheldige resultater: forholdsvis store stigninger i skattetryk i en del landkommuner i nogle af de økonomisk svage dele af landet, Nordjylland og andre steder, og uændret eller endog faldende skattetryk i en del af de velhavende kommuner med høje gennemsnitsindtægter. Det er altså ikke nok at have gode instrumenter, man skal også ville bruge dem eller rettere kunne få lov til at bruge dem af sine anderledes indstillede ministerkolleger.

De ændringer af kriterierne, som ministeren har foreslået, er vi ikke imod, men vi vil diskutere dem i udvalget. Vi vil gerne have nogle nye kriterier nærmere undersøgt, bl.a. erhvervsfrekvensen og de geografiske løn- og prisforskelle, ligesom vi gerne vil have overvejet at give større vægt til de sociale kriterier, der blev gennemført for få år siden.

[Henning Rasmussen]

Vi vil også nøje vurdere de foreslåede udligningsgrader efter skattegrundlaget både i den primærkommunale og den amtskommunale udligning, bl.a. fordi det nuværende system for beregning af den skattepligtige indkomst absolut trænger til at blive forbedret, så vi får større retfærdighed skatteyderne imellem. Forskelle i ligningens effektivitet, i naturalieøkonomi og i fradragsmuligheder gør den skattepligtige indkomst til en tvivlsom målestok for den faktiske skatteevne.

Ministeren foreslår en væsentlig principiel ændring i hele systemet, nemlig at udligningen efter udgiftsbehov skal ske kommunekasserne imellem uden tilskud fra staten, hvor det i dag er sådan, at en væsentlig del af statens tilskud til kommunerne ydes efter de kommunale udgiftsbehov. Statens tilskud til kommunerne skal i stedet alene være tilskud til at holde det kommunale skattetryk på et bestemt niveau, efter at der er sket en vis skattegrundlagsudjævning kommunerne imellem.

Denne principielle ændring har visse fordele, men også ulemper. Vi vil overveje denne del af forslaget med et åbent sind.

Men jeg vil gerne gentage: beskæringen på de 3 mia kr. må ubetinget ud af lovforslaget. Vi kan ikke og vi vil ikke stemme for et forslag, der skaber så voldsomme problemer og giver så uhyggelige virkninger på beskæftigelsen, når der kastes næsten lige så mange penge i øvrigt i grams til befolkningen.

Karen Højte Jensen (KF):

Baggrunden for det foreliggende lovforslag er dels de i november 1982 gennemførte besparelser, dels det såkaldte finansieringsudvalgs betænkning fra oktober 1982 om kommunal udligning og tilskud til kommuner, der omfatter en gennemgang og kritik af det generelle tilskuds- og udligningssystem.

Udvalget har i betænkningen fremhævet en række mangler og svagheder ved det nuværende system. Lovforslaget er snarere en justering af de gældende ordninger end et egentligt brud med den principielle målsætning. Formålet med det nye tilskuds- og udligningssystem er stadig væk at understøtte decentraliseringen af opgaver og beslutningskompetence ved at give hver kommune reel mulighed for at fastlægge sit serviceniveau. Selvstyret bliver imidlertid først reelt, hvis der eksisterer en rimelig balance kommuner-

ne imellem, således at også de fattige kommuner med højt udgiftsbehov kan holde en rimelig service uden uacceptabelt høje skattetryk. Der tilstræbes større overensstemmelse mellem den skat, der udskrives, og den service, der ydes i kommuner og amtskommuner. Det er i lyset af denne filosofi, at det kommunale tilskuds- og udligningssystem skal vurderes.

Den forenkling af reglerne om tilskud til og udligning mellem kommuner og amtskommunerne, der sker, betyder bl.a., at udligningen gøres uafhængig af statens tilskud, og bloktilskuddene har alene det formål at regulere forholdet mellem statslige og kommunale byrder. Ved lovforslaget sikres en ensartet udligning af forskelle i beskatningsgrundlag, og ordningerne skal være rent mellemkommunale, amtskommunale, således at de finansielt hviler i sig selv, hvilket er godt.

Enkelte kriterier i kommunernes og amtskommunernes udgiftsbehovsopgørelse justeres, hvilket må synes rimeligt. Umiddelbart kunne det være relevant, at kvinders erhvervsfrekvens af hensyn til behovet for pasningsordninger blev inddraget tillige med arbejdsløshedsfrekvensen, men jeg har forstået, at der endnu ikke er en afklaring af disse elementer.

Det er vigtigt, at det igennem forslaget sikres, at der undgås overudligning. Således vil ingen kommune kunne komme ud for overudligning ved at afgive mere i tilsvarende end den opnår i skat, når indkomsterne stiger. Der lægges et loft på 90 pct. for tilsvarende andel af skattebeløbet.

De foreslåede ændringer betyder, at 22 kommuner får forskydninger på mere end ½ pct. af beskatningsgrundlaget, heraf 17 med belastninger og 5 med lettelser. Det er tilfredsstillende, at tilskuddet for 1984 til særlig vanskeligt stillede kommuner forhøjes med 35,7 mill. kr. til 100 mill. kr. Gennem disse ekstra midler sikres det, at ingen kommuner i 1984 får negativ ændring ved tilskudsomlægningen, der overstiger 0,5 pct. af beskatningsgrundlaget.

Herudover foreslås, at bloktilskuddet til kommunerne for 1984 reduceres med 3 mia kr. fordelt ligeligt mellem primærkommuner og amtskommuner. Denne reduktion blev allerede bebudet sidste efterår og skal ses som et vigtigt led i regeringens samlede anstrengelser for at sanere den økonomiske po-

[Karen Højte Jensen]

litik, herunder at reducere de offentlige udgifter for at få sat gang i den private sektor.

Reduktionen i bloktilskuddene betyder, at kommunerne – i øvrigt som alle andre – skal udvise tilbageholdenhed og spare. Det er glædeligt, at de kommunale organisationer i samarbejde om disse problemer har vist stor forståelse for regeringens bestræbelser og har påtaget sig et ansvar sammen med regeringen. Der er mellem regeringen og de kommunale organisationer enighed om at undgå skattestigninger i 1984.

Amtsrådsforeningen har peget på, at den samlede virkning af bloktilskud, udligningslov, likviditetspolitik i 1983 og tab i grundskyldprovenu kan gøre det vanskeligt for alle amterne at fastholde skatteprocenten. Der vil således være mulighed for, at belastede amtskommuner sætter skatten op og andre reducerer den, således at skatteprocenten som gennemsnit fastholdes fra 1983 til 1984.

Nogle vil nok hævde, at de forskellige tiltag kræver overmåde meget af kommunerne. I den forbindelse er det værd at hæfte sig ved de faktorer, som har en positiv effekt på de kommunale budgetter. Lad mig nævne regeringens igangværende regelsanering. Derudover er der givet tilsagn om ikke gennem love og cirkulærer at pålægge kommunerne yderligere udgifter, og konkret opnås kommunale besparelser vedrørende ændring af afregning af kildeskatten.

Men det væsentligste positive element for kommunerne er merprovenuet fra forbedret skattegrundlag på grund af, at de private hjul kommer i gang, ligesom olieprisfaldet og faldet i renteudgifter vil have en positiv indflydelse. Kommunerne har således rimelige muligheder for at tage den handske op, der er kastet, og de kommunale organisationer har allerede erklæret sig rede.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg er nødt til allerførst at sige til den socialdemokratiske ordfører, hr. Henning Rasmussen, at hvis vi skal fastholde optimismen i erhvervslivet og hermed muligheden for at skabe nye job og flere eksportindtægter, er det helt afgørende nødvendigt, at den offentlige sektor lever op til de fortsatte sparekrav. Uden yderligere indgreb ved vi – også den tidligere indenrigsminister, hr. Henning Rasmussen – at statsunderskuddet vil begynde at

vokse igen, og vi vil meget hurtigt komme tilbage i den gamle gænge med højere skatter, stigende gæld, flere arbejdsløse osv. Derfor er det nødvendigt, at finansloven for 1984 beskæres med mindst 10 mia kr., og at amter og kommuner, der tegner sig for næsten halvdelen af de offentlige budgetter, yder deres bidrag med de foreslåede 3 mia kr. Hvis vi giver slip nu, taber vi meget af det på gulvet, som vi hidtil har vundet.

Jeg skal herefter vende mig til lovforslagene og deres tekniske detaljer. Det foreliggende forslag L 151 er et forslag, der i høj grad tager sigte på at forenkle det gældende system. Tre indbyrdes usammenhængende love er sammenarbejdet i en enkelt lov, og det gør hele systemet væsentlig mere overskueligt. Udligning er nødvendigvis kompliceret, men det behøver altså ikke at være så indviklet som efter de gældende regler.

Forslaget betyder, at folketinget får en bedre mulighed for at fastlægge det overordnede udligningsniveau. Kommunerne får besked tidligere, end de hidtil har fået, og dermed bedre tid til at tilrettelægge budgetlægningen.

Vi har fra venstres side bemærket, at regeringen har lagt sig meget tæt op ad finansieringsudvalgets betænkning, og det er et udtryk for, at der lægges op til ikke en ændring af den byrdefordeling, som er skabt igennem 1970erne, men af teknikken i den. Det er i det væsentlige kun mindre forskydninger, der bliver tale om mellem de enkelte kommuner. Nogle af dem er vi knap så glade for som andre, men vi har accepteret den balance, som er nødvendig i denne sag, og vi finder det væsentligt, at regeringen i god tid har sendt materialet ud til kommunerne. Man har fået en, synes jeg, frugtbar debat, der også har bidraget til ændringer. Jeg skal her nævne, at vejkriteriet ikke glider ud, og at der i 1984 lægges et loft på ½ pct. af beskatningsgrundlaget for reformens virkning over for den enkelte kommune.

Da vi diskuterede spørgsmålet om bloktilskuddenes størrelse sidste efterår, var der en diskussion om fremgangsmåden ved denne reduktion. Jeg synes, der er grund til at hæfte sig ved, at regeringen denne gang har taget den kritik, som blev fremført, ad notam. For det første har man sikret, at kommunerne fik besked om reduktionen allerede sidste efter-

[Svend Erik Hovmand]

år; de har altså haft god tid til at tilrettelægge deres økonomi derefter.

For det andet er forslaget fremsat i lovsform, sådan at folketinget kan få lejlighed til at drøfte det.

For det tredje har forslaget været drøftet med de kommunale organisationer, som har tilsluttet sig regeringens ønsker om at undgå kommunale skattestigninger i 1984 og den nødvendige reduktion i bloktilskuddene.

Efter at regeringens politik nu har ført til en rolig lønudvikling, en lavere rente, har den nu også ført til ro omkring skatterne, og jeg tror, det er meget væsentligt for befolkningen at vide, at der er ro omkring skatterne. En gennemførelse af disse lovforslag vil bidrage til at sprede optimisme og vil få beskæftigelsen til at vokse i det private erhvervsliv, samtidig med at det endelig vil lykkes at vende mange års tendens til stadig flere offentligt ansatte og voksende skatter og en i det hele taget skæv økonomisk udvikling.

Venstre kan på baggrund af de intentioner, der ligger i disse forslag, give vores fulde tilslutning.

Agerschau (SF):

Folketinget behandler i dag et forslag fra regeringen om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. I SF synes vi faktisk, det er uanstændigt, at folketinget ikke ved samme lejlighed behandler to andre forslag, som vil påvirke kommunernes økonomi, hvis de bliver gennemført, nemlig forslaget om ændring af kommunernes mulighed for beskatning af ejendomme, som allerede er førstebehandlet, samt et bebudet forslag om ændring af refusionerne på serviceområderne, et forslag, der især vil berøre det sociale område.

Det kan virke, som om regeringen vil forsøge at skjule et eller andet, når disse forslag ikke forelægges samlet. Det vanskeliggør i hvert tilfælde, at folketinget får et samlet overblik over de stramninger, statsmagten, repræsenteret ved venstre, det konservative folkeparti, kristeligt folkeparti og CD, forsøger at pålægge kommunerne.

I sin fremsættelsestale til lovforslag nr. L 151 skriver indenrigsministeren, at lovforslaget tilstræber »at sikre, at udligningen af forskelle i beskatningsgrundlag, henholdsvis

udgiftsbehov, er lige stor for alle kommuner, at undgå overudligning, at gøre udligningen uafhængig af statens tilskud, således at dette kan reguleres uden at påvirke udligningen, og at forenkle reglerne om tilskud og udligning«.

Alt i alt er det formål, som SF faktisk godt kan tilslutte sig. Men når grundlaget for at opnå disse mål skal ske, som det hedder: »... inden for rammerne af statens overordnede ansvar for den økonomiske politik«, og når vi ved, at det i den borgerlige regerings begrebsverden betyder stadig ringere økonomiske vilkår for kommunerne, så må vi i SF sige kraftigt fra over for lovforslaget.

Den bloktilskudsbesparelse på 3 mia kr., regeringen agter at gennemføre i 1984, og som er indbygget i forslaget, vil betyde forøget arbejdsløshed, højere kommuneskatter og forringet service i kommunerne, og det kan vi naturligvis ikke medvirke til.

Hvad angår arbejdsløsheden, foreligger der beregninger fra Amtsrådsforeningen, der siger, at amtskommunerne må fyre mindst 4.400 pr. 1. januar 1984. Ifølge Amtsrådsforeningens formand, Per Kaalund, vil bloktilskudsbesparelsen betyde afskedigelser på omkring 15.000 mennesker i alt.

Jeg vil ved denne lejlighed bede indenrigsministeren fortælle, hvad det er for folk, der skal fyres. Er det hjemmehjælpere, så ældre får ringere mulighed for at blive i deres eget hjem, er det sygehjælpere og sygeplejersker, så der bliver færre til at pleje de syge? Eventuelt kan de syge så give sig til at pleje hinanden, det må jo være i overensstemmelse med regeringens almindelige tankegang om privatisering. Er det personalet på vore særfororgsinstitutioner, der skal fyres? Skal de åndssvage have ringere vilkår? Skal vi til at se spændetrujerne på særfororgsinstitutionerne igen? Hvem er det, det skal gå ud over? Hvordan vil indenrigsministeren vejlede kommunerne, når fyresedlerne skal skrives ud? Jeg har bemærket i dagspressen, at indenrigsministeren er i gang med at lukke øjnene for konsekvenserne af de initiativer, der bliver taget. Jeg vil citere fra Frederiksborg Amtsavis fra 9. marts 1983:

»Det er aldeles ikke givet, at kommunernes besparelse i 1984 vil føre til masseafskedigelser. Det afhænger helt af, hvad kommunerne hver for sig vælger at gøre. For tiden har vi ansættelsesstop, så der har i nogen tid

[Agerschou]

været bremset for nyansættelser. Og det står kommunerne frit for at gøre meget andet end at foretage personalenedskæringer – der kan f.eks. ske ændringer på bistandsydelse områder, der kan fastsættes ændrede takster, der kan ske ændringer i tilskud, og der kan ske reduceringer på anlægsområderne.«

Jeg vil gerne spørge indenrigsministeren – hvis ministeren ellers har tid til at høre efter – hvad er det for et ansættelsesstop hun taler om? Jeg har ikke været med til i folketinget at behandle et lovforslag om ansættelsesstop i kommunerne. Det kan være, det er noget, der er undgået min opmærksomhed, og så vil jeg bede indenrigsministeren om at korrigere mig.

Der kan f.eks. ske ændringer på bistandsydelse områder. Hvad er nu det? Er indenrigsministeren i gang med at lave lovforslag på det sociale område? Det vil være en parlamentarisk nydannelse. Eller foreligger der en hemmelig aftale mellem indenrigsministeren og socialministeren om nye nedskæringsinitiativer på den sociale bistandslov? Så vil jeg også gerne høre om det ved denne lejlighed.

Der kan fastsættes ændrede takster, der kan ske ændringer af tilskud, siger indenrigsministeren. Hvad er det for noget? Må vi få nogle konkrete initiativer på bordet? Drejer det sig f.eks. om at sænke tilskuddene for madudbringning til pensionister? Det er der nogle kommuner der allerede har forsøgt sig med. Er det disse ting, indenrigsministeren tænker på? Jeg mener, det må være en forpligtelse for indenrigsministeren at give os disse oplysninger her.

Med hensyn til kommuneskatterne har indenrigsministeren triumferende fremturet i dagspressen: der er indgået et forlig eller en aftale med de kommunale organisationer. Ganske vist tager Amtsrådsforeningen i dag i Aktuelt afstand fra, at der skulle være tale om en aftale, men det er jo en teknisk detalje for indenrigsministeren.

Men jeg vil alligevel gerne spørge, om indenrigsministeren vil dementere, at der foreligger nogen som helst form for aftale mellem indenrigsministeren og de kommunale organisationer, alene af den grund, at Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen overhovedet ikke kan indgå den slags aftaler med regeringen på kommunernes vegne. Kommunernes Landsforening og Amts-

rådsforeningen er i princippet helt private foreninger, som intet har med det at gøre.

Jeg kan yderligere oplyse indenrigsministeren om, at Amtsrådsforeningens bestyrelse ikke har behandlet den såkaldte aftale, og jeg synes næsten, der ligger en beskyldning fra indenrigsministeren mod Amtsrådsforeningens formand, Per Kaalund, for på eget initiativ at have lavet en aftale med indenrigsministeren.

Jeg har omtalt den forringede service. Det vil igen blive de syge, de gamle, de handicappede, for blot at nævne nogle grupper, det vil komme til at gå ud over.

Samtidig med at vi behandler et lovforslag, der som sagt vil nedsætte bloktilskudene med 3 mia kr. og kaste nye 15.000 ud i arbejdsløshed, render diverse repræsentanter fra de borgerlige partier rundt og lover skattelettelser i form af checks, der skal komme ind ad døren. De penge, man mener at have tilovers til dette projekt, har man i efteråret taget fra dem, der har mindst, taget fra de syge, de arbejdsløse, enlige forsørgere, kontanthjælpsmodtagere osv., og de penge vil man så kaste i grams bagefter. Næsten med tårerne rendende ud af øjenkrogene hævder borgerlige politikere, at det vil komme alle til gode, rig som fattig – mest de fattige, tror jeg oven i købet nogle har sagt. Men pengene er betalt af dem, der har mindst, og de skal nu efter regeringens opfattelse betales en gang til med nye tusinder af arbejdsløse.

Det vil SF naturligvis under ingen omstændigheder medvirke til.

Maisted (FP):

På fremskridtspartiets vegne kan jeg tilsige indenrigsministeren en positiv udvalgsbehandling af lovforslagene. Desværre er vores ordfører i denne sag blevet syg, så jeg må henholde mig til nogle generelle bemærkninger. Men det, der åbenbart også har mest interesse, ved disse lovforslag, er besparelserne på de 3 mia kr. i bloktilskud. Der skulle man jo tro, når man hørte den forrige ordfører, at her virkelig var tale om en katastrofe. Hvad er kendsgerningen? Den er, at man vil spare ca. 1½ pct. på kommunernes og amternes budgetter. Der er ikke indtil dato foretaget besparelser, der har betydet en reduktion i de offentlige udgifter. Der har hele tiden kun været tale om, at man har begrænset

[Maisted]

væksten i de offentlige udgifter; dette være sagt mere for at sætte det lidt i det rette perspektiv. Der er ikke nogen, der har talt om alle de private virksomheder, der må lukke, alle de mennesker, man har overført fra den private sektor til den offentlige sektor inden for de sidste ti år; i den anledning har man ikke hørt disse klagehyl. Der er rent faktisk flyttet omkring 500.000 mennesker i de sidste ti år over i den offentlige sektor, og det har betydet, at hovedparten af de mennesker, der i dag er arbejdsløse, selvfølgelig også stammer fra den private sektor.

Vi har også fremsat et lovforslag, hvormed vi vil forhindre, at kommuner og amter hæver skatterne i 1984. I den økonomiske situation, de offentlige finanser befinder sig i med omkring 70 mia kr. i underskud for 1983 og formentlig også stigende underskud i 1984, ville det selvfølgelig være ganske uanstændigt, at man tillod amter og kommuner at øge skattetrykket.

Hvad angår de 2,3 mia kr. i skattelettelser, der har været talt så meget om, er det sådan, at regeringen meget, meget klart har tilkendegivet, hvad det er, den vil. De har i en tillægsbetænkning den 15. oktober 1982 skrevet, at skattelettelsen skal iværksættes så hurtigt, det er teknisk muligt efter overenskomstafslutningen i foråret 1983. Regeringen vil nærmere overveje, om skattelettelserne udelukkende skal gives i form af en forhøjelse af personfradragene, eller om det vil være hensigtsmæssigt helt eller delvis at foreslå andre former for skattenedsættelser. Det betyder også, at denne checkudstedelse på de 700 kr. eller 600 kr. selvfølgelig intet har med det, regeringen har skrevet i tillægsbetænkningen, at gøre, for det refererer nemlig til enten en forhøjelse af personfradragene eller en anden form for skattenedsættelse, dvs. en varig skattenedsættelse og ikke noget med at give et engangsbeløb. Det er regeringens løfte, og det forventer vi selvfølgelig at den vil holde.

Hvad angår tvivlen om det radikale venstres tilslutning til dette forslag, ved jeg selvfølgelig ikke, hvor megen vægt man skal lægge på det radikale venstres udtalelser, men dets leder i TV-Avisen sagde samme aften, at »når regeringen mener, det er forsvarligt, så vil vi ikke stille os hindrende i vejen« for denne skattelettelser. Men hvis der skal være en smule anstændighed herinde, når man

afgiver løfter over for befolkningen, må den slags ting være bindende. Hvis man ikke er det, er konsekvensen ganske klart, at regeringen må udskrive et valg, for den kan jo ikke lade sig jage rundt i manegen af det radikale venstre, alt efter som det nu passer dem at tage det ene eller det andet standpunkt.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg skal til oplysning for hr. Maisted og folketingets medlemmer sige, at den udtalelse af hr. Niels Helveg Petersen i fjernsynet, som hr. Maisted refererede til, ikke vedrører de skattelettelser, som regeringen har planer om. Den vedrører – og det fremgik af sammenhængen i TV-Avisen – alene de skattelettelser, som allerede er gennemført, og som blev besluttet i efteråret.

Hr. Niels Helveg Petersen eller det radikale venstre i øvrigt har aldrig givet tilslutning til de skattelettelser, som regeringen har planer om at gennemføre i løbet af 1983.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Så vil jeg gerne have lov til at tillade mig at citere udtalelsen fuldt ud. Lone Zilstorff fra TV-Avisen siger den 15. oktober 1982:

»Med de radikale er der ikke længere nogen problemer tilbage for regeringen. Selv skattelettelser, som de radikale tog meget stærkt afstand fra i sidste uge, er de nu parat til at stemme for.«

Niels Helveg Petersen:

»Regeringen sagde jo også, det var utænkeligt at tilbyde. Regeringen ændrede standpunkt på det område, og derefter har vi besluttet, at når regeringen mener, at det er forsvarligt, vil vi også stemme for.«

Altså en blankocheck til regeringen om at stemme for, hvis regeringen mener, det er forsvarligt.

Lone Zilstorff:

»I har altså også ændret standpunkt på det område.«

Niels Helveg Petersen:

»Sådan kan man se på det, ja. Det, øh . . . Når regeringen mener, det er forsvarligt, så vil vi ikke stille os hindrende i vejen.«

Lone Zilstorff:

»Er det for at undgå et valg?«

[Maisted]

Niels Helveg Petersen:

»Nej, det tror jeg ikke ville være blevet resultatet under nogen omstændigheder.«

Samtidig er der at sige til det, at det radikale venstre jo var vidende om det ændringsforslag, som blev stillet til finansloven, og også stemte for dette ændringsforslag. Det vil sige, at det radikale venstre burde tage konsekvensen af sine egne standpunkter og ikke komme med den bortforklaring om, at det nu gælder noget helt andet. Nej, man har her sagt klart og tydeligt, at hvad regeringen finder forsvarligt at gennemføre af skattelettelser, det støtter man.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg skal bare understrege, at jeg ikke har sagt noget, som hr. Niels Helveg Petersen ikke også har sagt i det spørgsmål, og at de skattelettelser, som hr. Niels Helveg Petersen omtalte, og som hr. Maisted refererede til, har det radikale venstre stemt for i folketinget inden jul.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Så må jeg forstå, at det radikale venstre altså også har stemt for det ændringsforslag til finansloven, der omhandler de 2,3 mia kr. i skattelettelser. Er det korrekt opfattet? Og er det korrekt opfattet, at det radikale venstre har givet en blankocheck til regeringen: når den finder det forsvarligt at gennemføre skattelettelser, så vil det radikale venstre ikke stille sig hindrende i vejen herfor?

Fjerde næstformand (Arentoft):

Hr. Dræbye for en kort bemærkning, og så tror jeg, vi skal tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg skal bare tilføje, at hverken hr. Maisted eller det radikale venstre har stemt for noget ændringsforslag ved finansloven, for dette ændringsforslag var ikke til afstemning.

Stubkjær Pedersen (CD):

Jeg ser, at skatteministeren ikke er til stede, så jeg vil ikke fortsætte skattedebatten.

Lovforslag nr. L 151 omhandler flere forskellige ting, men debatten i dag har jo i høj grad gået på nedskæringerne af kommunernes bloktilskud i 1984, en besparelse, som for staten er på ca. 3 mia kr., men som for kommunerne reelt vel er væsentligt mindre. Men alligevel skal jeg gerne indrømme, at det er rigtig mange penge, der også i 1984 skal spares i kommunerne, og naturligvis kommer det også til at gøre ondt, også for beskæftigelsen, ja, så meget, at vi i 1984 regner med at have ca. 440.000 kommunalt ansatte, altså nogenlunde det samme, som vi havde i 1982 – ikke 1882, men 1982 – værre er det altså heller ikke. Men naturligvis kommer det også til at gå ud over det generelle serviceniveau, ingen tvivl om det.

Men nu er det ikke kun kommunerne, der skal spare. Lønmodtagerne har forstået nødvendigheden af sparepolitikken, idet de i går sagde ja til at være med til at spare. Staten skal også i 1984 have meget store, nye offentlige besparelser ført igennem. Ikke fordi en sådan besparelspolitik er nogle partiers plan, mærkesag eller ideologi, men simpelt hen på grund af nødvendighedens lov. Rentens rente-udviklingen på vor gæld løber nu så hurtigt, at enhver regering må følge denne nødvendighedens lov og foretage meget store besparelser.

Det vidste og det ved socialdemokratiet. Det er vel hovedårsagen til, at man sådan løb midt i problemerne. Det skal de imidlertid fortsat ikke have utak for, tværtimod. Netop i dag har regeringen halvårsfødselsdag, og det er der vel al mulig grund til at ønske indenrigsministeren og regeringen til lykke med.

Men tilbage til de barske økonomiske realiteter. Der er jo sket det vel nok ret enestående, at ikke kun regeringen og landets lønmodtagere erkender det alvorlige i situationen, men også Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen, Københavns og Frederiksberg kommuner. De accepterer og indser nødvendigheden af, at der skæres yderligere i bloktilskuddene. Oven i købet er disse foringer også enige om, at det ikke på landsplan skal betyde forøget skattetryk. Naturligvis havde det været langt lettere for dem bare at sige: nej, det vil vi ikke være med til. De kunne også finde mange gode begrundelser for at sige nej, men de valgte ikke det

[Stubbjær Pedersen]

letteste, de valgte det vanskeligste, nemlig at acceptere besparelserne, vise ansvarlighed.

Det passer selvfølgelig ikke socialdemokratiet her i salen, at der rundt omkring i landet findes socialdemokratiske borgmestre, der ikke bare kan se, at yderligere besparelser er nødvendige, men også i modsætning til socialdemokratiet her i huset tør erkende og handle efter det.

Aktuelt forsøger i dag at fortælle, at disse foreninger ikke er enige med indenrigsministeren om noget som helst, og at indenrigsministeren nærmest omgås sandheden letsindigt. Men det er da også typisk for Aktuelt kampagne i dag mod indenrigsministeren, at det er Aktuelt's egne historier; hverken hr. Tommy Simonsen eller hr. Per Kaalund kan citeres for at udtale, at de ikke har accepteret nye besparelser. Men der er vel ingen grund til at dvæle mere ved Aktuelt, for der er nok ikke så mange socialdemokrater, der frivilligt holder den.

Det andet punkt i lovforslaget vedrører en ændring i udligningen. Ordførerne for regeringspartierne har været inde på det, men generelt kan det vel siges, at indenrigsministerens forslag i hvert fald går i en retning, som vi hilser velkommen, nemlig at det bliver gjort lidt lettere at være en lille kommune, det bliver gjort lidt lettere at være en fattig kommune.

Personlig så jeg gerne, at ministeren gik endnu længere ad den vej, f.eks. ved at måske også selskabsskatten indgik i udligningen. Jeg tænker på et forslag, som indenrigsministeren har fået den 16. september fra en kommune i Ribe amt. Jeg ved ikke, om udvalget er bekendt med det forslag, som jeg synes der er mange gode tanker i. Men jeg forstår da også godt, at indenrigsministeren ikke helt har kunnet følge det. En af forklaringerne er sikkert den, som ministeren slutter af med i sin skriftlige fremsættelse, jeg citerer:

»Der er tradition for, at større ændringer af tilskuds- og udligningssystemet gennemføres med bred tilslutning i folketinget. Regeringen har udformet lovforslaget med henblik på at opnå den brede enighed, som det kommunale selvstyre er bedst tjent med.«

Jeg vil gøre ministerens håb om at få det flertal til mit.

Dræbye (RV):

Denne debat omhandler, selv om det måske ikke altid er til at få øje på, to væsentlige områder. Det ene er gennemførelse af ændringer i byrdefordelingen, det andet nedsættelse af de statslige tilskud til kommunernes virksomhed.

Inden jeg skal kommentere de konkrete lovforslag, vil jeg tillade mig at bruge lidt tid på at komme med nogle mere principielle betragtninger.

Det radikale venstre har som hovedregel støttet de meget betydelige ændringer i opgave- og byrdefordeling, der blev indledt med kommunalreformen i slutningen af 1960'erne. Kommuner og amtskommuner har overtaget meget betydelige opgaveområder. En af virkningerne har været en betydelig udligning af det offentliges serviceniveau, en anden virkning har været en betydelig vækst i de kommunale udgifter, i antallet af kommunalt ansatte og i de kommunale skatter.

Efter godt 10 år med denne udvikling er det rigtigt at overveje, hvorledes det er gået med de mere principielle mål, der lå bag denne kommunalreform og den ændrede byrde- og opgavefordeling, først og fremmest selvfølgelig ønsket om, at beslutning, udførelse og betaling skulle ligge hos samme instans i det offentlige niveau.

Dér må man nok konkludere, at der er et ganske godt stykke vej, til dette mål er opnået, og vi finder det fornuftigt, når det er muligt, at tage endnu nogle skridt henimod en større overensstemmelse imellem ansvar og finansiering. Kommunerne skal sikres større frihed til at træffe beslutninger, og de skal finansiere en større del af udgifterne selv. Vi mener også, at det i dag er muligt at tage yderligere skridt i denne retning uden at skabe byrdefordelmæssige skævheder.

Derfor er det radikale venstre principielt enig i den udvikling, som en nedsættelse af bloktilskuddene er udtryk for; det er ændringer, der burde gennemføres uafhængigt af de aktuelle konjunkturer for statsfinansierne.

Et andet væsentligt mål er at undgå forvridning i løsningen af de offentlige opgaver som følge af finansieringssystemet. Her mangler der også noget i at virkeliggøre målet, og også det vil vi være med til at sikre, men her venter vi i hvert fald endnu på forslag fra regeringen, som kan være medvirkende til at fastlægge målet.

[Dræbø]

Det andet hovedområde er byrdefordelingen og udligningen imellem kommunerne. For den samme service skal den samme person med samme indtægt betale det samme i skat, uanset hvor i landet den pågældende bor, således lyder målsætningen for den kommunale udligning. Virkeliggørelsen kræver anvendelse af et flerstrengt sæt af virkemidler: der bør ske udligning dels på grundlag af forskelle i indkomstgrundlag, dels på grundlag af forskelle i udgiftsbehov. Den mellemkommunale udligning for landet som helhed, hovedstadsudligning, statslige refusioner og tilskud fordelt efter kriterier, der har sammenhæng med udgiftsbehovene, har været de hovedvirkemidler, som indtil nu har været anvendt.

Jeg tror også, det er rigtigt at konkludere, at generelt set har systemet virket efter hensigten, uanset at der ikke er opnået 100 pct.s ja, vel heller ikke 90 pct.s retfærdighed, men systemet er blevet meget indviklet, og der er klare tendenser til en forvridning.

På baggrund af disse overvejelser vil vi beklage, at ændringer, der er en naturlig følge af udviklingen efter kommunalreformen, nu får præg af krisepolitik, og at de er gennemført alt for hurtigt, men vi erkender naturligvis også, at der er behov for en bedre balance i statens budget. Vi er også enige med regeringen og de kommunale organisationer om, at en reduktion af statens tilskud til kommunerne ikke skal resultere i kommunale skatteforhøjelser. Derfor må der gennemføres en omstilling af den kommunale virksomhed med besparelser som resultat. Det kræver lovændringer, og det kan også kræve administrative ændringer, hvis opgaven skal løses på andre og bedre måder for de samme penge. Der er brug for velgennemarbejdede statslige bidrag til omstillingen.

Vi mener samtidig, at det er væsentligt at styrke borgernes, den enkelte brugers indflydelse på løsningen af opgaverne og den økonomiske prioritering. Det er et principielt mål, men det er også vigtigt af to andre grunde. For det første undgår vi at bringe kommunerne og de kommunale politikere i klemme mellem en stat, der skærer ned, og borgere, der kræver bedre service. For det andet sikrer vi os, at den omstilling, der gennemføres, ikke bliver bureaukratisk, men, kunne man sige, organisk; det vil sige, at den tager sit udgangspunkt i livet, som det leves.

Jeg skal gøre opmærksom på, at der er nogle konsekvenser af den kommunale omstilling, som det radikale venstre ikke kan sige god for. Vi har brug for offentlige investeringer som en af drivkræfterne i en ny økonomisk udvikling. Hvis sparepolitikken resulterer i en nulstilling af de kommunale anlægsudgifter eller i købet af håndværker- og entreprenørydelser, er vi ikke kommet mange skridt videre.

Vi kan ikke uden uacceptable sociale konflikter bringe underskuddene ud af verden uden ny økonomisk vækst. Fra budget 1982 til ordinært budget 1983 – altså undtaget de ekstraordinære ændringer efter budgetvedtagelsen – faldt de kommunale anlægsudgifter under ét med omkring 20 pct. Hvis sparepolitikken desuden resulterer i massefyringer af offentligt ansatte med stærkt stigende udgifter til arbejdsløshedsdagpenge til følge, får den førte politik karakter af Ebberød Bank.

Det radikale venstre mener ikke, det kan forsvares, at besparelserne får social slagside, og specielt finder vi det uacceptabelt, hvis det i særlig grad rammer børnefamilier, der er hårdt spændt for i forvejen.

Endelig mener vi, at der i hele den omstilling, samfundet er inde i, er behov for en levende, folkelig, kulturel aktivitet. Beskæring af tilskuddene til kunst, kultur, folkelig oplysning og udvikling må vi sige nej til. De er én af forudsætningerne for, at vi kan bringe samfundet i en fremgangslinje på trods af krisen.

På denne baggrund skal jeg konkludere omkring regeringens lovforslag:

For det første: vi finder reduktionen af bloktilskuddene på 3 mia kr. uforsvarlig. Sidste efterår blev en række problemer skubbet ud til 1984, de konstruktive statslige bidrag til omstillingen er meget fåtallige, og vi har ikke brug for vilkårlige nedskæringer, men derimod for en bevidst omstilling. Denne forhastede politik vil uundgåeligt resultere i skatteforhøjelser i kommunerne, som indenrigsministeren ikke kan give nogen garanti imod.

For det andet: vi finder de foreslåede forenklinger i den kommunale udligning i bloktilskudssystemet principielt rigtige og godt begrundet i finansieringsudvalgets betænkning, men vi vil under udvalgets arbejde vurdere kriterier og udligningsniveau nøjere, og måske skal vi til at følge betænkningen lidt

[Dræbøje]

mere, end ministeren har gjort det. Det må desuden overvejes at indføre et loft over ændringerne i den enkelte amtskommune, på samme måde som det er indført for kommunerne i kraft af en øget bevilling til særlig vanskelig stillede kommuner.

For det tredje finder vi kombinationen bloktilskudsnedsettelse og udligningsændring uhensigtsmæssig, fordi det kan betyde meget store krav om omstilling i den enkelte kommune i 1984. Det kan enten resultere i, at de kommunale politikere smider tøjlerne og gennemfører skatteforhøjelser, som ministeren som sagt ikke har nogen form for garanti imod, eller det kan betyde, at man kaster sig ud i hovedløse nedskæringer og giver staten ansvaret for dem. Begge konsekvenser er uacceptable.

Vi mener for det fjerde, at der sagligt set er gode muligheder for en samlet finansieringsreform med virkning fra 1985, hvori nedsettelsen af bloktilskuddene kan indgå. De saglige muligheder er der. Spørgsmålet er, dels om regeringen er blevet så optaget af magien omkring skattelettelserne, at det saglige forsvinder, dels om socialdemokratiet fortsætter sit friløb omkring bloktilskuddenes størrelse, eller om man står ved den politik, der var socialdemokratisk i august måned sidste år.

Wilhelm (VS):

VS er imod disse lovforslag, og vores modstand skyldes både de umiddelbare virkninger og de langsigtede konsekvenser, som forslagene indebærer.

Allerede bemyndigelsen til nedskæring af de statslige tilskud til kommunerne på 3 mia kr. ekstra i 1984 er for os mere end tilstrækkelig begrundelse for at stemme imod. Her er tale om en yderligere skærpelse af den politik, der i forvejen har vist sig arbejdsløsheds-skabende, kulturelt nedbrydende og socialt ødelæggende. Det er en politik, som virker isolerende og udstøende på større eller mindre grupper af befolkningen.

Kommunerne er i forvejen så stramt kørende økonomisk, at anlægsarbejder praktisk taget er ophørt, at både overenskomst- og tjenestemandsansat personale fyres, at jobtilbudsloven ikke kan opfyldes, at forholdene på plejehjemmene forringes, at endog kostbudgetterne nedskæres, at satserne på de sociale områder er nedskåret, at satserne for

ungdomsydelse m.v. ikke opfyldes, at kulturelle aktiviteter spares væk osv. At foretage yderligere nedskæringer her vil efter al sandsynlighed kun være besparelser på papiret og rigeligt opvejes af merudgifter på andre områder. Nettoresultatet af nedskæringerne bliver udelukkende de beskæftigelsesmæssige, sociale og kulturpolitiske ulykker, som uundgåeligt følger med.

Vi kan tilslutte os den fremstilling af problemerne, som både hr. Henning Rasmussen fra socialdemokratiet og hr. Agerschou fra SF har givet, hvad det angår. Så synes jeg til gengæld også, at det må være interessant at spørge specielt socialdemokratiet, hvor de egentlig står i denne sag.

Man kan som SFs ordfører bestride, at der er indgået en aftale mellem de kommunale organisationer og indenrigsministeriet, og det forsøges altså også i Aktuelt, men vi var jo dog et par millioner, går jeg ud fra, der så en topsocialdemokrat på det kommunale område bekræfte forleden aften – han kunne måske ikke lige lide ordet aftale, men bekræfte enighed i hensigten i det, som indenrigsministeriet står for med den 2 pct.s reale reduktion af 1983-budgetterne efter den nedskæring, der allerede er foretaget dér, for så vidt angår 1984-budgetterne. Og hvor er så egentlig sammenhængen henne? Er socialdemokratiet et parti, eller er det bare to forskellige stemmefiskerforeninger, der dels fungerer på det kommunale område og i fjernsynet, dels fungerer herinde på det folketingsparlamentariske område og siger noget ganske andet? De konsekvenser, som hr. Henning Rasmussen udmalede, er altså de konsekvenser, som hans partifælle fra Amtsrådsforeningen erkendte var nødvendige – måske uden at acceptere ordet aftale. Men i hvert fald var det nødvendigt at acceptere præcis de hensigter, som lå i det, indenrigsministeren kalder en aftale. Jeg synes, det er påkrævet at få hr. Henning Rasmussens kommentar og få at vide, om socialdemokratiet har én eller flere politikker på dette område.

Selv om lovforslagene ikke havde indeholdt denne nedskæring på 3 mia kr., ville vi stadig væk være imod dem, og det skyldes den strukturlægning af den økonomiske støtte og den udligning på det kommunale område, som er forslagernes mere langsigtede hovedindhold. Her viderefører og udvider regeringen de tanker og hensigter, som vi

[Wilhelm]

allerede har set udmøntet i forslaget til ny bibliotekslov, og som er på vej inden for en række andre områder. Her tænker jeg bl.a. på fritidsområdet og institutionsområdet, hvor regeringen ønsker at afskaffe refusionsordningerne og afløse disse med bloktilskud. I den gældende lovgivning finansieres de kommunale udgifter ved hjælp af statslige tilskud, refusioner og bloktilskud og de kommunale skatter og afgifter. Derudover sker der en udligning af kommunernes skattegrundlag. I denne udligning er staten lovmæssigt forpligtet til at dække en del af udligningsbeløbene.

Lovforslagene vil indebære, at staten for fremtiden ikke er underlagt denne forpligtelse, men udelukkende skal yde tilskud i form af generelle bloktilskud. Med denne såkaldt tekniske ændring vil staten for fremtiden – uafhængig af de problemer, behov og skatteforhold, kommunerne har – kunne nedskære bloktilskuddene ud fra de politiske hensyn, staten ønsker at varetage. Nedskæringen af bloktilskuddene er da også allerede varslet, ikke kun for 1984, men også for de følgende år, og denne mulighed for så gnidningsløst som muligt at kunne regulere på bloktilskuddene indgår jo direkte som motivation for forslagene.

Konsekvenserne heraf er ikke spor klart oplyste. Forslagene, som de ligger nu, siger ikke meget om konsekvenserne for kommunernes økonomi. Der er ikke i beregningerne inkluderet beregninger over, hvor meget kommunerne vil blive nedskåret, og der er heller ikke i beregningerne taget hensyn til virkninger fra andre forslag som f.eks. forslaget til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme, der ifølge Kommunernes Landsforening vil betyde et fald i de kommunale ejendomsskatteprovenuer af størrelsesordenen 600 mill. kr. i 1987, hvor den foreslåede nedtrapning er endeligt gennemført. Derudover er der som nævnt nedskæringsvirkninger i forbindelse med ændringer af forskellige refusionsordninger.

Alle disse samlede virkninger er overhovedet ikke belyst i det bilags- og bemærkningsmateriale, der er lagt frem her.

En anden væsentlig ændring af de kommunale udligningsbestemmelser er efter lovforslaget, at bloktilskuddene for fremtiden skal udmåles efter skattegrundlaget i kommunerne. Godt nok betyder lovforslaget, alt an-

det lige, ikke umiddelbart de helt store ændringer i tilskuddenes fordeling mellem kommunerne. Dette skyldes indførelsen af den ny udgiftsbehovsudligning, men den idé, som lovforslaget er udtryk for, nemlig at hvem der meget har, skal mere gives, er vi absolut modstandere af.

Tildelingen af bloktilskud efter beskatningsgrundlag er begrundet med, at tildelingen og dermed også nedskæringerne skal have ens skattevirkning, men regeringen mangler at sige, at det også medfører en uens udgiftsvirkning. I virkeligheden er det ofte sådan, at kommuner med højt skattegrundlag samtidig har relativt mindre udgiftsbehov. Det er de grupper i befolkningen, som har de laveste indtægter, såvel lønmodtagere som modtagere af overførselsindkomster, dvs. pensionister, arbejdsløse og modtagere af bistandshjælp, som har de største behov for en offentlig service, mens de højere lønnede ikke har det. Alligevel vil man altså for fremtiden udmåle de statslige tilskud efter beskatningsgrundlaget, i stedet for efter hvilke behov der findes for en offentlig service og støtte.

Som altid vil den slags forringelser, som lovforslaget indebærer, blive forsøgt ideelt motiveret. Her sker det med en lovprisning af det lokale selvstyre og nærdemokrati, men dels er det betegnende, at det meget klart fremgår af lovforslaget, at det skal gøre det nemmere i fremtiden yderligere at reducere bloktilskuddene, dels er det betegnende, at begreber som demokrati og nærdemokrati i den borgerlige regerings mund altid har noget at gøre med at retfærdiggøre overgreb mod svage minoriteter.

En omlægning af denne art er VS imod, også selv om den ikke samtidig indeholdt umiddelbare ulykkeskabende nedskæringer af tilskuddene, hvad dette forslag jo oven i købet gør.

I lyset af hvad regeringen ellers slår sig op på, synes jeg også, det er værd at nævne, at denne regering og de fire regeringspartier ustandselig har talt imod øgede bemyndigelser. Men hvad er det, der sker her? Hvor man før skulle spørge finansudvalget om bemyndigelse til ændring af vægtfordelingen, følger ministeren nu i socialministerens fodspor med hensyn til bemyndigelsesrov, som denne regering har gjort sig til specialist i, og tillægger sig i § 28, stk. 2, suveræn bemyndi-

[Wilhjelm]

gelse til at ændre vægtfordelingen uden at spørge nogen som helst. Her ser vi igen eksempler på, hvordan man hylder principper, så længe man er i opposition, og prøver at gentage dem, når man er i regering, men i realiteten gør man det stik modsatte. Det er et fremtrædende led i denne regerings politik i de seneste måneder at gøre sig skyldig i bemyndigelsesrov, grovere, end vi har set det, så vidt jeg mindes, i de foregående år.

Steffensen (KrF):

Det er vigtigt for alle indgreb, der har med alle landets kommuner at gøre, at der er forståelse mellem de kommunale myndigheder og ministeriet, og det er en af de ting, som blev pålagt denne regering i efteråret, at søge at finde en sådan forståelse med de kommunale og amtskommunale myndigheder, inden man lod foretage yderligere indgreb eller tiltag på området, der skulle føre frem til besparelser.

Det er det, regeringen har gjort, og det, man kan være tilfreds med, er jo, at man har opnået en sådan aftale, en kommunal aftale kan man sige, så man – selv om man måske ikke er enig i alle detaljer – i hvert fald er enig om, at man skal fastholde den økonomiske politik, som regeringen lægger op til, for videre at spare 3 mia kr. i 1984.

Der kan nok være enkelte nuancer i det, men hvis man f.eks. læser Skive Folkeblads kommentarer i dag, kan man forstå, at der deri gives udtryk for en nødvendig politik og også en tilfredshed med, at man vil føre en sådan politik, samtidig med at man opnår en forståelse med de berørte myndigheder, kommuner og amtskommuner.

Hvad angår de 3 mia kr. i besparelser, må vi sige, at kristeligt folkeparti klart må fastholde, at den linje må vi fortsætte, og det er derfor, vi også helt kan tilslutte os, naturligvis, at ministeren her fremsætter forslag af den størrelsesorden. Det er naturligvis altid vigtigt at få det afpasset og afvejet, så det er rimeligt og forsvarligt, og det er jo ikke bare de kommunale myndigheders forhandlinger med ministeren, der skal gøre det, men nok så meget det udvalgsarbejde, som skal følge efter.

Den anden del af lovforslaget drejer sig om udligningsproblematikken. Kristeligt folkeparti mener, at de hovedprincipper for en

ændring af tilskudssystemet, som ministeren her lægger op til, er rigtige. Det er også vigtigt, mener vi, at den principielle målsætning – at skatteprocenterne kan afspejles i den enkelte kommunes serviceniveau – bør være resultatet af udligningsbestræbelserne.

Efter vor opfattelse ville det ideelle være en fuldstændig udligning, altså en 100 pct.s udligning. Det er der ikke grundlag for, og så finder vi, at finansieringsudvalgets arbejde og den betænkning, der kom ud deraf, er et vigtigt instrument at køre videre med. Det er også det, ministeren har gjort. Ministerens udspil ligger jo ganske tæt op ad finansieringsudvalgets betænkning og forslag.

Det er også vigtigt, at det samlede udligningsniveau direkte fastsættes i loven, hvilket jo også er tilfældet, og endvidere at udligningsniveauet og skattegrundlagsudligningen ikke afviger ganske meget fra hinanden. Det må være rigtigt, at de nærmer sig hinanden så meget som muligt.

Samtidig må udligningen gøres ens for kommunerne, både de kommuner, som er over, og de kommuner, som er under det gennemsnitlige udgiftsbehov. Det er vigtigt, at udligningen og statstilskuddet i princippet holdes adskilte, sådan at eventuelle ændringer i statstilskuddets størrelse ikke får virkning på udligningsproblematikken, altså at det er udligningsneutralt.

Det er jo sådan i dag, at der er stor forskel på skattetrykket og serviceniveauet i de enkelte kommuner. Kristeligt folkeparti finder det absolut nødvendigt, at man kommer nærmere en løsning af problemet med at få det udlignet. Det er jo en kendsgerning, at dér, hvor man har et højt socialt niveau og en høj social standard, har man også en forholdsvis lav skatteprocent, og det betyder, at de fattige og mindre velstillede kommuner og amtskommuner får dels et højere skattetryk, hvis man fortsætter besparelserne, dels et lavere serviceniveau. Vi mener, at det, som ministeren her lægger op til, er med til at udbedre denne ulighed og skævhed. Vi mener, at det, der er lagt op til her fra ministerens side, er ganske udmærket at arbejde videre med i udvalget, hvor man så må prøve at få de mange tekniske detaljer og også problemerne afvejet rimeligt i forhold til hinanden.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

[Indenrigsministeren]

Forudsætningen for et stærkt kommunalt selvstyre er for mig og for regeringen, at kommunalbestyrelser og amtsråd gives så lige vilkår at arbejde under som muligt. Dette kræver et ensartet forhold mellem den skat, der udskrives i kommunen og amtskommunen, og den service, der ydes disse steder. Det er da også et af hovedformålene med det forslag, som ligger på folketingets bord i dag.

Et andet og ikke mindre vigtigt formål har været at forenkle tilskuds- og udligningssystemet, og det sker bl.a. ved, at de tre love, vi hidtil har haft her, samles i én lov, men også ved, at bloktilskuddene nu kan ansøges, uden at man derved forrykker udligningen. Det har nemlig ikke været tanken med dette lovforslag på nogen måde at forrykke den byrdefordelmæssige balance mellem kommunerne og amtskommunerne indbyrdes. Tværtimod, hensigten er at fastholde den udligningsgrad, der er nået ved bloktilskuddenes indførelse og udvikling op gennem 1970'erne.

Der er da også, til trods for at der er foretaget nok så omfattende ændringer og moderniseringer i udligningssystemet, i den store sammenhæng sket ret beskedne forskydninger i det arbejde, der ligger her. Nogle kommuner og amtskommuner har ønsket, at der skulle udlignes større procenter, som hr. Steffensen også var inde på for et øjeblik siden, fra Øst- til Vestdanmark. Nogle har talt om, som hr. Steffensen også var inde på, at der skulle ske en udligning til op mod 80-100 pct. Modsat har så Østdanmark ønsket, at der udlignedes mindre, altså under 50 pct.

Det har ikke været regeringens hensigt at ændre ved den bestående udligningsgrad. Det, der har ligget regeringen på sinde med dette forslag, har været, at vi efter det ny system har mulighed for at regulere på bloktilskuddene, uden at vi skal ud i disse meget følelsesladede diskussioner om udligningsordningerne. For fremtiden vil folketinget kunne fastsætte bloktilskuddene til kommunerne, uden at vi skal have alle følelserne, om jeg så må sige op på bordet.

Jeg har lagt meget vægt på en anden ting, nemlig at bloktilskudsfastsættelsen sker efter skattegrundlag og ikke efter udgiftsbehov. Det finder jeg og det finder regeringen er den bedste måde at skabe en rimelig og rigtig balance på mellem de svage landkommuner

og de beskatningsmæssigt bedre stillede bykommuner, også i hovedstadsområdet. Dette skal være mit svar til hr. Wilhelms synspunkter vedrørende dette. Jeg mener rent faktisk, at det, vi her foreslår i lovforslaget, bedre tilgodeser de synspunkter, hr. Wiljelm havde. For hovedstadsområdet har det imidlertid været vigtigt at komme overudligningsproblemet til livs, således at kommunerne her ikke straffes, hvis man er god til at ligne. Med det forslag, der ligger her, er der skabt en løsning på det problem, og det er jeg meget glad for.

Da lovforslaget om ændret udligning er en så følelsesladet sag, har jeg lagt meget vægt på, at finansieringsudvalgets betænkning samt de overvejelser, som vi gjorde os i indenrigsministeriet, da den forelå, kom ud til bred kommunal diskussion, og derfor udsendte vi begge dele som en julegave – eller hvordan man nu vil opfatte det – til hver eneste kommune og opfordrede kraftigt til, at kommunerne satte sig ind i stoffet, diskuterede det og sendte deres overvejelser ind til ministeriet. Ca. 70 kommuner og amtskommuner samt flere kommuneforeninger har kommenteret forslaget, og det er jeg særdeles glad for og lægger meget vægt på.

Desuden har jeg selv været rundt at drøfte det med kommunegrupper af forskellig art, ligesom vi i indenrigsministeriet har udarbejdet en lysbilledserie, som folketingets partier, kommunaludvalget og de forskellige politiske partiers kommunalpolitiske udvalg har haft lejlighed til at få forevist og kommenteret. Når jeg gør så meget ud af dette, er det, fordi det er vigtigt for mig at lægge vægt på, at det lovforslag, der ligger her på folketingets bord i dag, er blevet til efter disse debatter, og fordi de bemærkninger, kommunerne har haft til udkastet til lovforslaget, er indarbejdet i selve det endelige lovforslag, naturligvis ikke alle sammen, men så mange af dem, som vi mente det var rimeligt at tage med for at opretholde den balance, som skal ligge i forslaget.

Debatten har således ført til, at vejkriteriet er bibeholdt i årene efter 1984, således at det fastfryses med 2/3 af det nuværende. Mange landkommuner følte det meget hårdt, at vi tog vejkriteriet helt ud, og det har vi så ikke gjort.

I hovedstadsområdet fandt man, at det var rimeligere med et udligningsniveau på 80

[Indenrigsministeren]

end på 85 pct., således at de kommuner, der mærkede besparelsen i sidste runde særlig hårdt, slap lidt billigere denne gang.

Sådan en ordning, som er indarbejdet i lovforslaget her, blev ikke så meget til fordel for Roskilde amt, men her hjalp det så til gengæld, at vejkriteriet gik ind igen, og det var også tungtvejende for, at vejkriteriet blev bibeholdt.

Endelig var det et stærkt kommunalt ønske, at der blev lagt et loft over virkningen, sådan at ingen kommuner mærker ændringen mere end 0,5 pct. af udskrivningsgrundlaget. Hr. Henning Rasmussen var bange for de store udsving, og det gør netop dette loft op med. Der er altså ikke tale om, at nogen kommune kommer ud for større udsving end 0,5 pct.

Herved mener jeg vi har skabt den balance i lovforslaget, som er så svær at nå i disse spørgsmål, hvor så mange følelser og så mange interesser uvægerligt vil tørne sammen. Der er her fra ordførernes side ydret ønske om nogle andre kriterier end dem, der er lagt ind i lovforslaget. Jeg er meget opmærksom på, at vi ikke er færdige med at kigge på kriterier for udligningsordningerne.

Spørgsmålet om arbejdsløshed og kvindernes erhvervsfrekvens er blevet nævnt, og jeg kan oplyse, at finansieringsudvalget derfor ikke er nedlagt, men netop arbejder videre med hele tiden at finde mulighed for, om disse kriterier i fremtiden kan indgå i udligningsordningerne, så de bliver rimeligere end det, vi lægger frem i dag. Men der har altså ikke indtil nu, som en af ordførerne også sagde, været mulighed for på tilstrækkelig sagligt grundlag at tage disse kriterier ind, og derfor vil vi gerne have lov til at arbejde videre med det.

Lovforslaget indebærer imidlertid også den af regeringen allerede tidligt på efteråret bebudede yderligere bloktilskudsreduktion på yderligere 3 mia kr., og så har der i de sidste dage, og også her i dag, været spurgt, om det nu er en forsvarlig disposition. Hertil er at sige, at det ikke nytter noget det ene øjeblik at tale om som en realitet – sådan som jeg har hørt socialdemokratiet gøre det særdeles kraftigt for ikke så forfærdelig lang tid siden – at vi står over for en økonomisk afgrund, hvis man så i næste øjeblik viger tilbage for at gøre noget for at rette op på situationen. Hr. Henning Rasmussen vil ikke

være med til at reducere med de 3 mia kr., og det undrer mig derfor kolossalt meget i den sammenhæng, at socialdemokratiet har været dem, der, så vidt jeg husker, var de første, der talte om en økonomisk afgrund.

Men jeg noterede mig til gengæld, at hr. Henning Rasmussen var velvillig over for selve udligningsforslaget, og det var jeg i hvert tilfælde glad for.

I denne forbindelse undrer de tal mig også, der har været nævnt med hensyn til denne arbejdsløshed, som skulle komme ud af regeringens reduktion af bloktilskuddene på de 3 mia kr. Hr. Henning Rasmussen omtalte det, og hr. Agerschou omtalte det i, om jeg så må sige, ublide vendinger.

Jeg kan oplyse med baggrund i de tal, vi har, at kommunerne i dag har 445.000 ansatte. Det, der vil være tale om, er, at vi skal tilbage til antallet af ansatte i 1982, altså 442.000. Så kan man selv trække fra. Vi når altså et tal på 3.000–5.000 mennesker. Det lyder af meget, hvis man er én af dem, men vi ved alle sammen, at mange kommuner gør sig enorme anstrengelser for netop ikke at smide deres folk ud i arbejdsløshed, og at de derfor finder andre veje og mere rimelige måder at gøre tingene på, bl.a. ved at lade afskedigelser ske ved naturlig afgang. Det vil sige, at det er ganske overordentlig mærkværdige tal, der har været taget frem, og jeg forstår overhovedet ikke, hvor de kommer fra; bund i virkeligheden har de i hvert fald ikke.

Jeg synes, det er overordentlig glædeligt at se, at den indsats, regeringen og de partier, der har hjulpet regeringen, har gjort i efteråret, og den alvor, hvormed kommunalbestyrelserne er gået til opgaven ved tredje runde af budgetterne, er begyndt at vise sig som en ikke alene økonomisk, men også psykologisk faktor af uvurderlig betydning for den videre genopretningspolitik.

Kommunerne har da også, fordi den yderligere bloktilskudsreduktion blev bebudet så tidligt, allerede taget fat i at hale sig ind på den også. Det viser sig nemlig, sådan som vi fik oplyst forleden dag på vores møde med de kommunale organisationer, at kommunerne og amtskommunerne har sparet over ½ mia kr. ud over det, som de var nødt til ifølge bloktilskudsreduktionen på de 3 mia kr. i efteråret.

[Indenrigsministeren]

Endnu glædeligere er det – men også udtryk for kommunernes store vilje i denne sag – at regeringen, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen samt Københavns og Frederiksberg kommuner i mandags kunne udsende en fælles pressemeddelelse, der sagde, at det, man er enige om, er, at skatterne under ét skulle holdes i ro i 1984, og at det var muligt, selv om regeringen reducerede bloktilskuddene med 3 mia kr. Jeg er ked af hr. Agerschous mistro til de kommunale organisationers dømmekraft, før de går ud i sammen med indenrigsministeriet at udsende en sådan fælles pressemeddelelse.

Det har været sagt, at bloktilskudsreduktionen ville føre til skatteforhøjelser. Vi er altså enige om, at det er muligt at holde skatterne i ro til trods for en yderligere bloktilskudsreduktion på 3 mia kr.

Jeg vil også gerne have lov at citere fra det brev, som vi har sendt ud til kommunerne. Når man udsender en sådan fælles pressemeddelelse, må der naturligvis gå nogle forhandlinger forud, og jeg vil gerne, fordi der nu har været stillet nogle spørgsmål om det, sige, at for amtskommunernes vedkommende står der i brevet til kommunerne:

»Regeringen er indstillet på at angive rammer for fordelingen af den nødvendige nedsettelse af udgifterne på de forskellige amtskommunale udgiftsområder. Regeringen vil optage forhandlinger med henblik på gennemførelse af besparelser vedrørende de gymnasiale uddannelser, enkeltfagsundervisning og fritidsundervisning af mindst samme størrelse som det generelle behov for reduktion. Regeringen agter at bidrage til en tilpasning af sundhedsudgifterne, herunder også sygesikringsudgifterne, til de nu foreliggende finansieringsmuligheder. Regeringen er opmærksom på, at ordningen med langtidsledige fører til meget forskellig belastning i landets forskellige kommuner og amtskommuner og vil optage forhandling om, hvordan belastningen kan fordeles bedre.«

Der forhandles i øjeblikket på embedsmandsplan i indenrigsministeriet og sammen med Amtsrådsforeningens medarbejdere om disse ting, sådan at Amtsrådsforeningen i næste uge vil være i stand til at udsende disse meldinger som meldinger til deres kommuner. Sådan har Amtsrådsforeningen lagt vægt på at det blev gjort, og det er jeg overordentlig tilfreds med.

Det, vi har lovet Kommunernes Landsforening, er, at regeringen som en engangsforanstaltning til lettelse af kommunernes økonomi i 1984 vil foreslå, at de kommuner og amtskommuner, der har fået udbetalt for små tolvtedelsrater i 1983, får udbetalt hele forskelsbeløbet i november 1984. Efter de gældende regler vil der kun ske udbetaling af hele forskelsbeløbet den 1. november 1984, hvis beløbet ikke overstiger 3 pct. af tolvtedelsraterne, mens den resterende del af forskelsbeløb, der er større, vil blive udbetalt med $\frac{1}{6}$ pr. måned fra den 1. januar 1985.

For de kommuner og amtskommuner, der har fået udbetalt for store tolvtedelsrater i 1983, vil det blive foreslået, at de kun skal tilbagebetale 40 pct. af forskelsbeløbet i november 1984, mens resten skal tilbagebetales med 30 pct. i november 1985 og 30 pct. i november 1986. Efter de gældende regler skulle hele forskelsbeløbet i denne situation tilbagebetales i november 1984. Vi har altså hjulpet kommunerne med en likviditet her.

Regeringens sparekatalog slår for alvor igennem i 1984, og herudover hjælper dels rentefald, dels olieprisfald; men også det nye store regelsaneringsarbejde, som ventes tilendebragt med udgangen af marts måned, og som kommunerne i så rigeligt mål har sendt forslag ind til, vil som et samlet katalog udgå til de enkelte kommuner i løbet af april og maj måned.

Regeringen har herudover lovet, at vi lige som i 1983 heller ikke i 1984 vil pålægge den kommunale sektor nettoudgifter i form af nye lov- og cirkulærekrav m.v., og hertil kommer det stigende skattegrundlag, som vil blive resultatet af en øget aktivitet og flere ansatte i det private erhvervsliv, som efterårets politik har lagt op til, og som også hr. Svend Erik Hovmand var inde på.

Det er ikke nogen let opgave, kommunerne i disse år stilles over for. Der kræves politisk mod og politisk dygtighed af kommunalpolitikerne. Der kræves omstilling, der kræves nytænkning og nyvurdering, som også hr. Dræbye var inde på.

Når man taler med kommunalfolk og læser sine aviser, kan man også glæde sig over, hvor meget der arbejdes med netop disse ting. Regeringen vil gerne tilsige kommuner og amtskommuner al den støtte, vi kan give, i denne nødvendige omstillingsproces, og jeg tror, at det er muligt at lave et kreativt sam-

[Indenrigsministeren]

fund og et nuanceret lokalsamfund, også på et lidt nedskruet økonomisk blus. Folketinget kan hjælpe kommunerne meget ved at behandle denne sag rimelig hurtigt, sådan at kommunerne snarest kan få endelig besked om deres videre budgetlægning. Det synes jeg de fortjener i denne situation også.

Må jeg til slut sige i almindelighed om debatten, at jeg noterede mig, at hr. Henning Rasmussen stillede forslag om, at vi tog de 3 milliarder i bloktilskudsreduktion ud af udligningsforslaget. Det er nyt for mig, at vi skulle foretage en sådan opsplitting. Jeg vil love at overveje hr. Henning Rasmussens forslag, men jeg vil ikke love, at jeg vil efterkomme det, ganske enkelt fordi jeg ikke i øjeblikket er i stand til at overskue konsekvenserne af sagens gang gennem folketinget, og det er meget vigtigt for mig, at kommunerne på et så tidligt tidspunkt som overhovedet muligt kan få et reelt grundlag for deres videre budgetlægning. Men jeg vil love at overveje spørgsmålet, og jeg noterede mig altså hr. Henning Rasmussens velvilje over for selve udligningsforslaget. Det var jeg glad for, som jeg har sagt.

Til hr. Wilhjelm vil jeg sige: med hensyn til bemyndigelserne er der ikke i paragraffen, som hr. Wilhjelm nævnte, noget, der ændrer den gældende retstilstand vedrørende fastsættelse af de vægte, som skal indgå her. Der er en anden formulering af paragraffen, men det juridiske indhold er nøjagtigt, som det har været altid.

Jeg noterede mig en velvillig behandling af det samlede forslag fra hr. Maisted, fra hr. Stubkjær Pedersen, fra hr. Svend Erik Hovmand, fra hr. Steffensen og fra fru Karen Højte Hansen (*Afbrydelse*). Ja undskyld, så kalder vi dig Karen Højte. Jeg var meget glad for hr. Dræbyes generelle bemærkninger om det kommunale selvstyre. Jeg lyttede intenst, fordi jeg i meget høj grad er enig med hr. Dræbye, også da han nævnte styrkelsen af den enkelte borgers stilling og ansvarsfølelse i lokalsamfundet. Jeg noterede også hr. Dræbyes ønske om en kommunal omstilling, og jeg forstod også, at ligesom regeringen er hr. Dræbye meget interesseret i, at vi får nuancerne i det kommunale selvstyre så stærkt frem som muligt. Jeg var i det hele taget meget glad for hr. Dræbyes indlæg om det principielle vedrørende det kommunale selvstyre og deler synspunkterne langt hen ad vejen.

Jeg noterede mig, at hr. Dræbye syntes, at vi skulle udsætte den yderligere bloktilskudsreduktion et år. Hr. Dræbye mente, at det betød skatteforhøjelser. Jeg har ingen garanti for, sagde hr. Dræbye, at vi ikke får disse skatteforhøjelser. Nej, naturligvis har jeg ikke det, for det er ikke et lovforslag, vi har lagt ud til kommunerne her, det er en henstilling, også fordi det er mit indtryk at mange kommuner føler, at der i hvert tilfælde ikke nu er behov for skattestigninger, men netop for at holde skatten i ro. Derfor lægger jeg også så meget vægt på den fælles pressemeddelelse, de kommunale organisationer og jeg kunne udsende i fællesskab i mandags, og som tydeligt siger, at med den hjælp, regeringen vil give, kan skatten holdes i ro. Jeg tror, at udvalgsarbejdet vil vise, at de kommunale organisationer og jeg har udsendt denne fælles pressemeddelelse på helt forsvarligt og gennearbejdet grundlag, men det skal udvalgsarbejdet vise.

Jeg vil gerne slutte mit indlæg her med at takke for behandlingen i dag.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal gøre opmærksom på, at medlemmerne ifølge forretningsordenen ikke må tiltales direkte.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Det er med hensyn til bloktilskuddene, som indenrigsministeren lige omtalte. Når indenrigsministeren siger, at det kun er 5.000, der bliver arbejdsløse, hvis man skal spare de summer, der bliver lagt frem fra ministerens side, så fatter jeg ikke, hvor man får de tal fra. Det er sådan i det amtskommunale i hvert fald, som jeg har noget kendskab til, at dér ved man, at hvis man sparer en milliard, er der 8.000, der bliver arbejdsløse, fordi 80 pct. af den sum, man indkræver i skat, går til lønninger. Hvordan kan man så komme og sige, at ved at spare 3 milliarder er der kun 5.000, der bliver arbejdsløse? Det passer ikke nogen steder. Også de andre konsekvenser, der ligger i det, synes jeg nok, det var rart at få frem.

Jeg spurgte indenrigsministeren for en måneds tid siden, hvor mange mindre skoler der var blevet nedlagt, efter at man har inddraget 2 mia kr. i bloktilskud sidste år, og det er godt og vel 20 skoler, der er blevet nedlagt i

[Tommy Dinesen]

1983 og i 1982. Med hensyn til sygehuse kunne man ikke sige noget for 1980, 1981 og 1982, og om 1983 var det for tidligt at sige noget. Men jeg kan da allerede oplyse, at efter at der er gået 3 måneder af 1983, ved jeg da, at på Fyn og på Sjælland er der alene 4 eller 5 små sygehuse, der er nedlagt, og der er lige så mange, der er truet, når de næste nedskæringer kommer. Det synes jeg er et udslag af dobbeltmoral. Når man tænker på, hvordan venstre altid taler og skriver om det nære samfund, så ved man jo, hvor meget skoler og sygehuse betyder ikke bare i det nære samfund, men i en hel omegn. Er det slet ikke med? Er det bare noget, som venstre bruger, dette med de mindre samfund, sådan ved højtidelige lejligheder?

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil godt starte i det lille hjørne af indenrigsministerens lange indlæg, der drejer sig om lysbilledserien. Jeg kunne have lyst til at foreslå mit eget parti at lave en lysbilledserie om det faktiske liv, nemlig om, hvordan alt dette kommer til at virke for de mennesker, det går ud over. Jeg siger det også, fordi den lysbilledserie har vi haft lejlighed til at se i kommunaludvalget, og i den beskriver man, hvordan Lyngby-Tårnbæk kommune på den ene side og Sejlflod kommune på den anden side er stillet. Man beskriver, hvordan Lyngby-Tårnbæk har store indtægtsmuligheder og relativt beskedne udgiftsbehov – altså i forhold til andre kommuner – og hvordan Sejlflod kommune har ringe beskatningsindtægter og store udgiftsbehov, og forklarer så, hvordan systemet kan jævne mere ud på tingene. Så er man jo meget spændt, når man slår op i ministerens lovforslag netop om de to kommuner og ser, om der så sker den udjævning, som ministeren siger systemet kan bruges til, og som jeg er enig i at systemet kan bruges til. Resultatet er det ejendommelige, at i Lyngby-Tårnbæk er der uforandret skattetryk, der står 0,00 ud for Lyngby-Tårnbæk i forandring, mens Sejlflod får sit i forvejen uhyggelig høje skattetryk forøget. Det var en meget illustrativ lysbilledserie, specielt når den holdes sammen med de faktiske forhold, livets faktiske forhold, nemlig de konkrete forslags virkninger på de to kommuner. Det kunne være blevet så godt, men jeg tror ikke, de i Sejlflod kommune synes, det er blevet det, bestemt ikke, tværtimod.

Så vil jeg gerne sige om de store udsving, altså begrænsningen af stigningen på de 0,5 pct., at den synes jeg er fornuftig. Jeg synes, det er fornuftigt at forøge tilskuddene til særlig vanskeligt stillede kommuner. Det er jo også, fordi der er nogle flere, der bliver særlig vanskeligt stillet efter dette forslag. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at det blev oplyst over for os, at det kun var noget, man var i stand til med sikkerhed at gøre det første år, så kunne man måske gøre det det næste år. Derefter ville det ikke længere være muligt at skille virkningerne af omlægningerne i byrdefordelingen ud fra de øvrige virkninger, og derefter ville det altså ikke være muligt længere at sikre, at de kommuner, der blev særlig ramt af omlægningen, også fik begrænset deres skattetryk af tilskuddene til særlig vanskeligt stillede kommuner.

Så siger indenrigsministeren, at det er overordentlig mærkværdige tal, der bliver oplyst om virkningerne på beskæftigelsen. De er såmænd ikke så mærkværdige. De svarer nemlig til de faktiske forhold. Hvis man studerer det økonomiske råds formandskabs beretning fra oktober 1982 og laver en beregning ved hjælp af de tal dér – det er meget enkelt – over, hvordan det økonomiske råds formandskab vurderer virkningen af en beskæring på 3 mia kr. i bloktilskuddene, så kommer de til det resultat, at stigningen i arbejdsløsheden eller rettere sagt den mindre beskæftigelse på grundlag af en bloktilskudsbeskæring på yderligere 3 mia kr. vil ligge mellem 15.000 og 19.000 på helårsbasis. Det er ikke overordentlig mærkværdige tal. Enhver kan regne ud, at sådan ligger det rent faktisk. Derfor synes jeg, at de ordførere, som har sagt til indenrigsministeren, at dette er totalt uoplyst på et vigtigt område, har ret, for hvad er de egentlige, de faktiske beskæftigelsesmæssige virkninger af dette her? Det er der ingen oplysninger om, og ministeren bagatelliserer det, bl.a. under henvisning til, at det jo ikke er en nedgang i beskæftigelsen, at man lader være med at genansætte nogle i stedet for dem, der må forlade deres stilling. Jo, selvfølgelig er det en nedgang i beskæftigelsen. Selvfølgelig betyder dette, at nogle unge mennesker, der ellers ville få chance for arbejde, ikke får det. På den måde skal man ikke bagatellisere tingene.

Så vil jeg gerne sige, at der helt naturligt har været en del diskussion om, hvad det

[Henning Rasmussen]

egentlig er, der er sket ved den forhandling, der fandt sted her i mandags. Jeg har jo selv siddet i forhandlinger af den art ved adskillige lejligheder, og jeg ved, at enhver i de kommunale organisationer naturligvis tager til efterretning, at det er regering og folketing, der bestemmer over det økonomiske liv her i landet, herunder i hvilket omfang og på hvilken måde staten skal støtte de kommunale aktiviteter. Det tager enhver til efterretning. Men derfra og til at sige, at der foreligger en accept, en godkendelse af, at det nærmest er en god ting, at man foretager beskæringen af bloktilskuddene, fra en lang række socialdemokrater i det kommunale liv, er der unægtelig et spring, og jeg synes, at indenrigsministeren og andre, der har udlagt teksten på den måde, lige skulle tænke over et øjeblik, hvor meget gift man lægger for forståelsen af de kommunale organisationers ledelsers naturlige erkendelse af, at det er regering og folketing, der bestemmer, hvor meget gift man lægger for denne forståelse i vide kommunale kredse ved at overfortolke formuleringen i den pressemeddelelse, der blev sendt ud her i mandags. Det synes jeg man skal passe på med, uendelig meget.

Og så vil jeg gerne sige til hr. Wilhjelm, at der er ingen grund til at tvivle på, at de socialdemokratiske medansvarlige i det kommunale arbejde på alle planer er enige med den socialdemokratiske folketingsgruppe i, at i den situation, vi er i nu, hvor regeringen den ene dag vil forære 2,3 mia kr. væk til samtlige landets skatteydere og den anden dag vil skære 3 mia kr. af bloktilskuddene med de økonomiske og beskæftigelsesmæssige virkninger, det får, er der ingen, ikke én, garanterer jeg for, der er uenig i, at så skal man lade være med at uddele de skattelettelsespenge og i stedet for sørge for at give kommunerne en mere anstændig behandling i økonomisk henseende.

Agerschou (SF):

Jeg forstod indenrigsministerens svar på flere spørgsmål sådan, at indenrigsministeren stadig væk mener, at der foreligger en aftale mellem Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og indenrigsministeren. Så vil jeg tillade mig i den forbindelse at citere et afsnit fra Aktuelt i dag:

»Formanden for Amtsrådsforeningen, amtsborgmester Per Kaalund (S), Køben-

havns amt, og borgmester Thorkild Simonsen (S), Århus, tager meget skarpt afstand fra indenrigsministerens udlægning af et møde med de kommunale organisationer.

Der er ikke indgået »forlig« om nye nedskæringer i bloktilskuddene næste år med de kommunale organisationer, men vi har fået presset et diktat fra ministeren ned over os, siger de.«

Og så må jeg konkludere, at indenrigsministeren mener, at enten lyver Aktuelt, eller også lyver Per Kaalund og Thorkild Simonsen.

Det næste, jeg vil tage fat på, er, at indenrigsministeren stadig væk undrer sig over de tal vedrørende konsekvenserne for beskæftigelsen, der har været fremme i dagspressen det sidste par dage, og det, jeg kan se, er, at indenrigsministeren stadig væk foretrækker at lukke øjnene for de konsekvenser, lovforlaget har.

Jeg tror, det er Per Kaalund, der har været fremme med tal på omkring 15.000, men jeg vil nøjes med tallene for det amtskommunale område. Jeg står med et notat udarbejdet af Amtsrådsforeningen i Danmark 1. marts 1983. Af det notat fremgår det, at der vil ske en direkte reduktion i antallet af fuldtidsbeskæftigede i amtskommunerne på 4.400 fra 1. januar 1984. Vil ministeren hævde, at de beregninger, Amtsrådsforeningen har foretaget, er urigtige, og har indenrigsministeren nogle andre beregninger at fremkomme med i stedet for?

Ministeren forsøger i al almindelighed at bagatellisere beskæftigelsesproblemet. Der bliver sagt, at der kan være tale om naturlig afgang, og jeg vil da gerne spørge indenrigsministeren: er ministeren ikke klar over, at der allerede i dag fyres folk i kommunerne, uden at der er tale om naturlig afgang?

Der var en række spørgsmål i mit første indlæg, som jeg ikke fik svar på. Det kan være, indenrigsministeren ikke hørte dem, men så vil jeg da gerne gentage dem.

Mine spørgsmål skyldes en udtalelse af indenrigsministeren i Frederiksborg Amts Avis i går, hvor indenrigsministeren foreslår 4 andre måder at spare på. Den ene er ansættelsesstoppet. Jeg fik ikke noget svar på, hvad det ansættelsesstop er for noget, så det vil jeg gerne bede ministeren om at kommentere.

[Agerschau]

Det andet forslag, ministeren kom med i går, var, at der kunne ske ændringer på bistandsydelse områderne. Hvordan kan det, og hvad er det for bistandsydelser?

Det tredje: der kan fastsættes ændrede takster, der kan ske ændringer i tilskud. Hvad er det? Er det pensionistmadudbringningen?

Op det fjerde er, at der kan ske reduktioner på anlægsområderne. Hvad er det for anlægsområder, som kommunerne ikke allerede har sparet væk?

De spørgsmål vil jeg gerne have svar på fra indenrigsministeren.

Dræbye (RV):

Jeg skal indskrænke mig til et enkelt spørgsmål til indenrigsministeren i anledning af, at der lægges så meget vægt på den pressemeddelelse, der blev udsendt den 7. marts. Det drejer sig om forståelsen af det næstsidste afsnit, som fastslår, at regeringen ligesom for 1983 har besluttet, at der ikke i 1984 vil blive pålagt den kommunale sektor nettoudgifter i form af nye lov- og cirkulærekrav m.m.

I Aarhus Stiftstidende i går, den 9. marts, opfatter næstformanden for Kommunernes Landsforening det således, at i denne aftale er ordet »nettoudgifter« ensbetydende med eventuelle indtægtstab. Derfor vil jeg gerne spørge indenrigsministeren: er pressemeddelelsens afgivelse ensbetydende med, at regeringen har trukket lovforslag nr. L 135 tilbage med virkning for 1984, således at kommunerne kan foretage deres budgetlægning på en sådan måde, at de ikke skal regne med indtægtstab i 1984 omkring grundbeskatningen? Jeg spørger, fordi hr. Thorkild Simonsen, som er næstformand i Kommunernes Landsforening, drager den slutning af indholdet af pressemeddelelsen, og det vil dog være rart for kommunerne at få det fastslået fra indenrigsministerens side.

Wilhelm (VS):

Jeg synes, det er meget svært at bortforklare den fælles pressemeddelelse. Der står selvfølgelig ikke, at de socialdemokratiske kommunalpolitikere har accepteret en nedskæring af bloktilskuddene på 3 mia kr., og hr. Henning Rasmussen kan have ret i, at de bare har taget det til efterretning, men hvad

har de så i øvrigt gjort, hvis ikke denne pressemeddelelse simpelt hen er falsk? Det hedder i pressemeddelelsen:

»Der blev på mødet konstateret enighed mellem regeringen og de kommunale organisationer om, at man for landet som helhed burde undgå kommunale skattestigninger i 1984. ...

Vurderingen er foretaget på baggrund af regeringens lovforslag om en reduktion i bloktilskuddene for 1984 på i alt 3 mia kr., ...«.

Når man accepterer, at der ikke skal ske kommunal skattestigning i 1984, og tager til efterretning – lad os bruge det udtryk – at det skal ske på baggrund af reduktion i bloktilskuddene på 3 mia kr., er konklusionen selvfølgelig, at budgetterne i faste priser skal skæres ned, formentlig med de 2 pct., som står i ministerens redegørelse. Det er uundgåeligt.

Det var da også, mener jeg, amtsborgmester Kaalunds udtalelser i TV-Avisen. Når man nu taler om, at indenrigsministeren bagatelliserer beskæftigelsesproblemerne, må jeg sige, at det synes vi også er forkasteligt, men det var præcis det samme, Per Kaalund gjorde i TV-Avisen. Han bagatelliserede på præcis samme måde beskæftigelseskonsekvenserne af disse nedskæringer. Stadig væk må jeg mene, at socialdemokratiet fører to linjer i denne sag, én repræsenteret ved Kaalund og én repræsenteret ved ordføreren her i salen, og det er ikke særlig klædeligt.

Til gengæld vil jeg sige – det nåede jeg nemlig ikke i første omgang – at det gør regeringspartierne jo altså også. Ministeren bagatelliserer beskæftigelsesproblemerne. Den konservative amtsborgmester i Frederiksborg amt, hr. Bent Løber, har udtalt, at disse lovforslag betyder øjeblikkelig lukning i hans amt af 3 hospitaler og et gymnasium, for bare at tage nogle af konsekvenserne. Er det forkert, minister, eller benytter han bare disse lovforslag som en undskyldning for lukninger, som han alligevel havde tænkt sig i Frederiksborg amt, og skyder ansvaret over på grupperne herinde? Det er sådan set ligegyldigt, for det er under alle omstændigheder usmageligt, at man kører fuldstændig forskellige argumentationslinjer fra de kommunale politikere, folketingspolitikere og regerings-

[Wilhelm]

politikere i det samme parti – eller i den samme partigruppe i hvert fald.

Til sidst vil jeg gerne sige til de radikale, som jo hidtil har krævet krone-for-krone-besparelser, at hr. Dræbye havde en masse udmærkede bemærkninger her i sit første indlæg med hensyn til radikale betingelser for at gå med til yderligere kommunale nedskæringer. Jeg kan ikke se, at der er nogen som helst mulighed for, at de betingelser bliver opfyldt, og hvis vi ser på, hvad de radikale har lagt ryg til af beskæringer for 1983, så ved vi rent faktisk, at de ikke blev opfyldt. Hr. Dræbye vil undtage alle de dårligst stillede familier. Hr. Dræbye vil undtage småbørnsfamilierne. Hr. Dræbye vil undtage alle kulturelle bevillinger osv., osv. Lad os bare tage et enkelt punkt.

Harvede de radikales krav, som var ufravigeligt, om krone-for-krone-anvisninger af disse nedskæringer været opfyldt, var man ikke løbet fra det, så skulle de samlede nedskæringer på biblioteksområdet være dem, de radikale havde accepteret, og det var galt nok. Det var 8 mill. kr., men der var ikke krone-for-krone-anvisninger, og derfor ved vi, at nedskæringerne på biblioteksområdet for 1983 foreløbig er blevet 62 mill. kr., det ottedobbelte af, hvad de radikale havde accepteret ved krone-for-krone-anvisninger. Jeg tror ikke en døjt på de radikale betingelser, hvis de ikke netop formuleres som fuldstændig ufravigelige krone-for-krone-anvisninger, og dem kan man selvfølgelig ikke få for 3 mia kr. til, når man ikke kunne få dem for de første 3 mia kr.

Endelig til hr. Dræbyes udtalelser om det radikale ansvar og finanslovsafstemninger. Ja, hvis vi skal til at gå over til, at man fralægger sig ansvaret ved at sige, at det forslag blev der slet ikke stemt om, så synes jeg i og for sig, at det er mere uanstændigt, end da kristeligt folkeparti i sin tid sendte en del af gruppen på toilettet for at undgå en pinlig afstemning. Hvis de radikale i fremtiden vil fralægge sig ansvaret ved at sige, at lige præcis det finanslovsændringsforslag jo ikke kom til afstemning, når alle ved, at det ikke kom til afstemning, fordi flertallet og mindretallet var konstateret på forhånd, hvis det hører med til den fremtidige særlige radikale form for parlamentarisk luskeri, så kan jeg garantere hr. Dræbye for, at vi i fremtiden vil sørge for, at hvert eneste af de 2.000 æn-

dringsforslag til finanslovsforslaget vil blive krævet til afstemning af os, om det så skal tage 3 dage at stemme om de ting, for at vi bagefter ved, hvor de radikale var for, og hvor de radikale var imod.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Wilhelm, at der er, som jeg sagde i mit tidligere indlæg, en betydelig loyalitet i de kommunale organisationer, forstået på den måde, at man klart accepterer, at det er regeringen og folketingsflertal, der bestemmer over det kommunale økonomiske liv og i realiteten alle andre sider af livet i kommunerne. Det accepterer man, og derfor tager man det til efterretning, tager det som sit udgangspunkt, når regering og folketing siger: sådan mener vi at tingene skal være.

I den situation, hvor man får at vide, at der vil ske en beskæring af bloktilskuddene med 3 mia kr., og at man derefter skal vælge imellem, om man skal gå ind for skatteforhøjelser, eller om man skal søge at spare sig ud af det, har man altså valgt at anbefale, at man søger at spare sig ud af det. Men det er bestemt ikke det samme som, at man finder, at det er en god idé. Specielt i denne situation, hvor der er mulighed for at undlade at svække statens finanser ved at konvertere, ved at flytte de 2,3 mia kr. i skattelettelser til en tilsvarende lettelse af beskæringen af bloktilskuddene, er der 100 pct. enighed blandt socialdemokrater i den kommunale verden og herinde i folketinget om, at det så langt er at foretrække.

Jeg beklager, men jeg har altså ikke set den konkrete udsendelse, og jeg har ikke nogen fornemmelse af dens ånd og tone – hvad jeg forstår at hr. Wilhelm lægger vægt på.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Det var hr. Wilhelms interessante forslag om et par tusinde afstemninger om finanslovsforslaget. Jeg synes nu nok, at det var for smed at rette bager at straffe det øvrige folketing med at skulle stemme om alle disse ændringsforslag, fordi hr. Wilhelm ikke mener, at det radikale venstre opfører sig ordentligt. Men nu er situationen jo en ganske

[Dræbye]

anden. Hr. Wilhjelm's formål med at tage alle disse 2.000 afstemninger er aldeles overflødig, for det var på forhånd kendt, at det radikale venstre ikke var tilhænger af disse skattelettelser. Det var sågar sagt fra denne talerstol, og derfor ville det være helt overflødig af hr. Wilhjelm at forlange sådanne afstemninger, når det på forhånd lå klart, at vi ikke var tilhængere af skattelettelserne.

(Kort bemærkning).

Wilhjelm (VS):

Så vil jeg godt spørge hr. Dræbye, hvor regeringen fik flertal for det ændringsforslag, hvis det radikale venstre ikke var tilhænger af de skattelettelser og ikke krævede forslaget til afstemning.

Dernæst vil jeg gerne sige til hr. Henning Rasmussen, at vi kan droppe en udsendelse, hr. Henning Rasmussen ikke har set, og lade være med at tale om ånd og bogstav i en eller anden udsendelse. Der var nu ikke så megen ånd og bogstav i den, det var klare udtalelser. Men lad os holde os til denne pressemeddelelse, som jeg går ud fra at organisationerne har set, før de undertegnede den, medmindre, som jeg sagde før, det er et falskneri. Der står ganske rigtigt, at man har taget regeringens politik om besparelsen på de 3 mia kr. i 1984 til efterretning, og det har man ikke sagt er en god idé, det har hr. Henning Rasmussen fuldstændig ret i. Samtidig siger man, at på den baggrund blev der på mødet konstateret enighed – ikke noget med at man også tog til efterretning og modstræbende og uden at synes, at det var en god idé – mellem regeringen og de kommunale organisationer om, at man for landet som helhed burde undgå kommunale skattestigninger i 1984.

Det kan ikke undgå at føre til besparelser, og det var præcis denne ordlyd, hr. Henning Rasmussens partifælle Per Kaalund loyalt forsvarede i TV-Avisen med det resultat, at det fremstod helt, helt anderledes end den linje, hr. Henning Rasmussen har lagt frem her i dag.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi har en række korte bemærkninger, først hr. Agerschou, derefter hr. Maisted.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg er enig med hr. Wilhjelm i, at Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen har optrådt på en skummel måde i denne sag, men det overrasker mig ikke, for det har de gjort så ofte før. Det, jeg synes er vigtigt, når vi snakker om begreberne aftale eller forlig, er disse 2 begreber, indenrigsministeren har bragt ind i debatten, og det giver den pressemeddelelse et falsk skær af bindende virkning. Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen er principielt to helt private foreninger. I og for sig kunne indenrigsministeren lige så godt have sat sig hen og snakket om de her ting med bageren på hjørnet, det ville have haft lige så lidt eller lige så meget bindende virkning for kommunerne.

Jeg synes som sagt, at Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen har optrådt skummelt, men jeg synes så sandelig også, at indenrigsministeren optræder skummelt ved at blive ved med at bruge udtrykket »aftale«. Der foreligger ikke nogen som helst aftale, der har nogen som helst bindende virkning for nogen som helst kommune eller amtskommune.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Hr. Dræbyes forsøg på at bortforklare de radikales løben fra deres ord til regeringen er ganske enkelt fantastisk. Jeg kan godt forstå, at hr. Dræbye forsøger som sin sidste bemærkning, hvor formanden har sagt til mig, at nu slutter vi de korte bemærkninger, at fyre den af, at man ikke stemte om et ændringsforslag. Enhver ved jo, at formanden kan betragte et ændringsforslag til finanslovsforslaget som vedtaget, hvis han konstaterer et flertal for det. Hr. Dræbye og de radikale vidste, at hvis ikke de kunne gå ind for dette ændringsforslag, så kunne de bare kræve det til afstemning og få markeret, at der var et flertal imod det. For der var nemlig et flertal imod det, hvis de radikale gik imod dette ændringsforslag. Det gjorde de radikale ikke. Derfor må man nok have lov til at udlede, at i det flertal, formanden for folketinget konstaterede for et sådant ændringsforslag, var indbefattet det radikale venstre.

Det er et ynkeligt forsøg på at løbe fra det, man har sagt til befolkningen, og man

[Maisted]

kan angribe det radikale venstre for, at de i utallige politiske situationer slinger fra det ene standpunkt til det andet og løber fra deres ord. Det er forkasteligt, og det var derfor, jeg sagde til regeringen, at den ikke skal lade sig drive rundt i manegen længere af det radikale venstre. Så tag dog et folketingsvalg på en sådan sag!

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Hr. Maistedes debat med regeringen skal jeg ikke blande mig i. Jeg skal blot konstatere, at det var klart for regeringen, da finanslovsforslaget blev vedtaget, at det radikale venstre ikke støttede disse skattelettelser. Situationen var derfor ganske klar. Folketinget har fået besked i en debat her i folketings salen af den radikale ordfører, hr. Bernhard Baunsgaard, om, at vi ikke støttede skattelettelserne, og regeringen vidste, at det radikale venstre ikke støttede skattelettelserne.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Jeg går ud fra, at regeringen også har lyttet efter, hvad de radikales leder, hr. Niels Helveg Petersen, sagde om skattelettelser: hvis regeringen fandt det forsvarligt at gennemføre skattelettelser, så ville det radikale venstre ikke modsætte sig det. Det betød i den sammenhæng, at de selvfølgelig blev nødt til at støtte det, hvis der skulle være et flertal for det. Alle de bortforklaringer, hr. Dræbye forsøger at komme med, er ikke andet end at stikke blå i øjnene på offentligheden. Ethvert menneske, der siden 15. oktober 1982 har fulgt debatten om skattelettelser og om finanslovsforslaget, ved jo, at det radikale venstre sammen med fremskridtspartiet stod bag den siddende regering.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Til hr. Tommy Dinesens betragtninger om det nære samfund og de små sygehuse og de små skoler vil jeg sige, at han godt ved, at det er jeg meget enig med ham i. Men jeg beklager altså, at til den argumentation, hr. Tommy Dinesen fremfører, hører den argumentation, at det er kommunalbestyrelsernes suveræne politiske ret i deres lokale samfund at vurdere, hvordan de vil indrette sig. Det er

ikke folketingets opgave. De to argumentationer hænger nøje sammen.

Jeg vil godt sige, at vi på alle måder i indenrigsministeriet, også i undervisningsministeriet og i de andre ministerier, prøver på at følge denne tankegang med hensyn til vigtigheden af de mindre samfund, så langt vi overhovedet kan. Det sker fra indenrigsministeriets side bl.a. ved de forslag, vi fremsætter om, hvordan omstilling og andre ting kan foregå på sygehuse. Det har hr. Tommy Dinesen og jeg talt om mange gange. Undervisningsministeren er også i gang med en række tiltag, som kan sikre de små skolars beståen.

Til hr. Henning Rasmussen vil jeg sige, at jeg da er ked af, at vores lysbilledshow, som jeg ellers var så glad for, har givet det indtryk, at det skulle se så forfærdeligt ud. Nu er hr. Henning Rasmussen en, hvad skal vi sige, erfaren herre i disse ting, og hr. Henning Rasmussen ved udmærket godt, at der ikke her har været tale om at ændre den byrdefordelmæssige balance. Hr. Henning Rasmussen ved også udmærket godt, at når man laver et så stort arbejde med ændring af finansieringen, som der her er tale om, så vil den streg, der skal rykkes, når man laver disse fordelinger, betyde, at nogle kommuner i de yderste ender kan mærke problemerne, sådan som hr. Henning Rasmussen gør opmærksom på det. Netop derfor har jeg og de kommunale organisationer lagt vægt på, at der blev fastsat denne overgrænse på de 0,5 pct., og at der bliver flere penge i puljen til svagtstillede kommuner, sådan at det er muligt at afhjælpe det problem, hr. Henning Rasmussen rigtigt rejser.

Jeg har i øvrigt, kan jeg sige, bedt finansieringsudvalget om at fortsætte det arbejde, det har været i gang med, nemlig at kigge på de mindre kommuners særlige finansieringsproblemer.

Med hensyn til hr. Henning Rasmussens tal for beskæftigelsen mener jeg oprigtig talt, at det er mærkværdige tal, og jeg har da heller ikke set dem bekræftet af Kommunernes Landsforening. Mine tal siger i hvert fald ikke, at der skulle være 15.000 arbejdsløse. Jeg ved oprigtig talt ikke, hvor det kommer fra. Jeg kender ikke tallene og kan derfor ikke svare på det. Jeg nævnte mine tal, og de er helt anderledes.

Hr. Henning Rasmussen siger, at der ikke i forslaget er oplyst noget om arbejdsløse-

[Indenrigsministeren]

den. Nej, det er der naturligvis ikke, ud fra den samme betragtning, som jeg nævnte over for hr. Tommy Dinesen, at vi ikke kan vide, hvordan kommunerne tackler disse problemer. Men som jeg sagde i mit første indlæg, ved vi alle sammen, at kommunerne ser overordentlig alvorligt på, hvad det betyder, hvis de skal afskedige personale. Derfor regner jeg med, at de ligesom tidligere vil lægge sig i selen for, at det kan foregå på en så rimelig og en så lempelig måde som muligt.

Der er ikke tale om, at jeg og regeringen har ønsket at trække en hat ned over det kommunale selvstyre. Det kunne aldrig nogen sinde falde mig ind, dertil har jeg alt for længe selv siddet i det kommunale arbejde. Det, der er tale om, er henstillinger til kommunerne, ikke lovforslag. Derfor er der ikke tale om nogen hat.

Jeg må bekende, at jeg begriber ikke, hvordan det er muligt for en indenrigsminister at have så stor magt over de kommunale organisationer, at det er muligt at presse dem til at gå med til en fælles presseudsendelse som den, vi har lavet, og som ligger i kommunaludvalget, hvor alle kan se den, og som er gået ud til aviserne forleden dag. Jeg skal ikke tage hr. Per Kaalund i forsvar, for det kan hr. Kaalund selv, men jeg synes ikke, det er rimeligt, at man her ligesom lægger luft til hr. Kaalunds dømmekraft, fordi han går med til en sådan fælles pressemeddelelse.

Jeg vil gerne sige til hr. Agerschou, at jeg synes ikke, det er rimeligt, at man på den måde desavouerer de kommunale organisationers ledere. Jeg må erkende, at det ville jeg selv være ked af, hvis det var mig, der sad som leder af en sådan organisation og forsøgte at tilgodese medlemmernes interesser, som de har ment at gøre det her.

Der er altså ikke presset en pressemeddelelse ned over de kommunale organisationer. Jeg tror, at de kommunale organisationer er så stærke, at de ville have frabedt sig en sådan pression.

Til hr. Dræbye vil jeg gerne sige, at der ikke er tale om en ændring af skatteprovenu- et, der sker ikke en ændring af det samlede skatteprovener, selv om ejendomsskatteforslaget kommer igennem tinget. Der er kun tale om en omfordeling.

Jeg skal også sige til hr. Agerschou med hensyn til ansættelsesstoppet, at vi ikke har et lovbundet ansættelsesstop, men vi har fra

regeringens side henstillet til kommunerne, at de gennemfører et ansættelsesstop. Den henstilling kom ud med den øvrige pakke, om jeg så må sige, i efteråret.

Jeg vil sige til hr. Agerschou med hensyn til beskæftigelsen, at der er tale om en minimal reduktion af antallet af offentligt ansatte. På grund af at vi skal skære ned i den offentlige sektor for at få hjulene i gang i den private sektor, vil der ske en tilsvarende opblomstring af den private sektor, sådan at vi kan få ansat folk dér, hvilket man kan læse i aviserne allerede i dag er resultatet af regeringens politik, og det kan vi vist alle sammen hilse med glæde.

Til hr. Wilhjelm vil jeg gerne sige, at pressemeddelelsen naturligvis ikke er et falsum. Jeg forstår, at der er en diskussion mellem hr. Wilhjelm og hr. Henning Rasmussen herom. Naturligvis er pressemeddelelsen ikke et falsum. Den er blevet til på den måde, at vi i mandags pudsede den af, og det sluttede såmænd i al sin enkelthed med, at jeg for at sikre, at vi var ganske enige om, hvad der stod i meddelelsen, læste den op, hvorefter vi sagde tak for i dag.

Forud for mødet forleden dag var udsendt det brev, kommunerne modtog i tirsdags. Det var mødegrundlaget. Det var det brev, jeg sammen med Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og Københavns og Frederiksberg kommuner i flere dage har siddet og forhandlet om den præcise ordlyd af, og det var altså sendt ud forud for mødet.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg har to bemærkninger til indenrigsministeren, jeg gerne vil gøre.

Den første er, at det varer jo ikke så ufærdelig længe, før det vil blive dokumenteret i kommune efter kommune, hvor mange færre folk der vil være i arbejde ved udgangen af 1984 i sammenligning med begyndelsen af 1984, ligesom det dag for dag dokumenteres, hvor mange mennesker der ikke bliver genansat, hvor der ikke bliver genansat nogen i stedet for, eller hvor der direkte foretages afskedigelser på grund af beskæring af bloktilskuddene for 1983. Sandheden vil jo nok komme for en dag, uanset om det er mærkværdige tal, vi taler om, eller det er livets barske realiteter, for det er nemlig li-

[Henning Rasmussen]

vets barske realiteter. Det kan ingen tale sig uden om.

Der er ingen i socialdemokratiet, der har sagt, at der er tale om et falsum i forbindelse med pressemeddelelsen. Nej, det er der ikke. Vi ved godt, at der i pressemeddelelsen står, at der er enighed om, at man skal stræbe efter, at skatterne ikke stiger. Den enighed er etableret på baggrund af, at man har fået meddelelse om, at regeringen vil skære bloktilskuddene ned med 3 mia kr. Konsekvensen må derfor være den, at der på regeringens ansvar – ikke de kommunale organisationers ledelsers ansvar – sker en række beskæringer af kommunernes muligheder for at ansætte folk eller for at genansætte folk.

Det, der nærmer sig et falsum, er det indtryk, befolkningen får af pressemeddelelsen, hvor den overfortolkes, som om de kommunale organisationers ledelser tager medansvar for, at der skal ske den beskæring med de deraf følgende konsekvenser. Det er derfor, jeg siger: dér holder det ikke længere, for jeg er overbevist om, at hvis de kommunale organisationers ledelser og de kommunale bestyrelsesmedlemmer i det hele taget har valget imellem at blive fri for bloktilskudsbeskæringen og det, at der ikke bliver sendt penge ud i form af skattelettelse til befolkningen, så vil de vælge at sikre beskæftigelsen og en rimelig økonomisk aktivitet i kommunerne. Det føler jeg mig overbevist om.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Der var flere spørgsmål, jeg ikke fik besvaret af indenrigsministeren, men efter nu at have gentaget dem 2 gange har jeg opgivet de fleste af dem og vil fortsætte med dem under udvalgsarbejdet. Der er dog et enkelt tilbage, og da der kan svares enten ja eller nej på det, håber jeg, at indenrigsministeren kan overkomme at komme op og svare på det.

Det drejer sig om det notat, Amtsrådsforeningen i Danmark har udarbejdet den 1. marts om den beskæftigelsesmæssige virkning af bloktilskudsbesparelserne i amtskommunerne. Efter den beregning vil der ske en direkte reduktion af antallet af fuldtidsbeskæftigede i amtskommunerne pr. 1. januar 1984 på 4.400. Jeg vil bede indenrigsministeren komme op og bekræfte, at hun mener, at

Amtsrådsforeningens tal er fuldstændig og aldeles forkerte. Det er et spørgsmål, der kan besvares med et ja eller et nej.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg beklager, det kan jeg ikke, for jeg kender ikke Amtsrådsforeningens tal, men jeg går ud fra, at Amtsrådsforeningen har været klar over disse tal, også da vi snakkede sammen i mandags.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 41:

Forslag til folketingsbeslutning om forbrydelser mod kvinder og børn.

Af Alice Faber (SF) m.fl.
(FremSAT 12/1 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det beslutningsforslag, der er fremsat, tager sigte på at styrke den forurettedes stilling dels i voldtægtssager og andre sædelighedssager, dels i sager, hvor der er øvet vold mod hustru, samlever eller børn.

Behandlingen af voldtægtssager har i de senere år været genstand for omfattende diskussion. Hovedtendenserne såvel i den faglige som i den øvrige offentlige debat har været et ønske om at styrke den forurettedes stilling, og som resultat af denne debat er der allerede gennemført flere lovændringer.